

istanbul

Türkiye

istanbul

Türkiye

istanbul

Dünya tek bir devlet olsa,
başkenti İstanbul olurdu!

Napoleon Bonaparte

İstanbul

Yaşadıkça keşfedilen, keşfettikçe âşık olunan kent

İmparatorluklar başkenti... kıtalara hükmeden kent... medeniyetlerin beşiği... kültürlerin, uygarlıkların, kıtaların buluşma noktası... İstanbul için söylenebilecek binlerce sözden yapılabilecek binlerce tanımlamadan sadece birkaçı. İstanbul'u anlatmak için kelimelerin yetersiz kalması gibi sadece hakkında yazılanları okumak, anlatılanları dinlemek de İstanbul'u tanımanıza yetmez. Tarih kokan sokaklarını adım adım dolaşır, dünya üzerindeki en büyük imparatorluklardan olan Bizans ve Osmanlı'nın mirası eserleri yerinde görür, eşsiz konumunun sunduğu panoramik manzaraları, her köşesine saklanmış gizemleriyle tüm güzellikleri kendiniz keşfederseniz tanımaya başlarsınız İstanbul'u ve tanıdıkça da âşık olursunuz.

Türkiye'nin en gelişmiş ve en büyük kenti olan İstanbul'daki insanlık tarihi yapılan son araştırmaların ortaya koyduğu üzere yaklaşık olarak 400.000 yıllık. Ancak kentin ilk büyük yerleşimcileri Megaralı kavimler. Bizans İmparatorluğu'na da adını veren Byzantion kentini kuran Megaralılardan önce aynı yere gelen bir diğer kavim İstanbul'un günümüzde Sarayburnu olarak adlandırılan bölümünün güzelliğinin farkına varamamış ve stratejik açıdan daha elverişsiz bir yer olan Kadıköy'de kentlerini kurmuştur. Bu yüzden Megaralılar bir kâhinin de yönlendirmesiyle "körler ülkesinin karşısına" yani Kadıköy'de yerleşen kavimlerin karşı kıyısına kurmuşlardır kentlerini.

Günümüzde de Tarihi Yarımada İstanbul'un en güzel yeri. Bu güzellik antik dönemlerin anlayışıyla sadece stratejik konumuyla da ilişkili değil. Gözünüzün alabildiğine uzanan denizi, uzaklarda görünen adaları, yarımada'nın içlerine kadar giren antik dönemlerin altın boynuzu yani Haliç'i ile İstanbul dünya üzerinde eşi bulunmayan bir yer. Bu yüzden de tarihi boyunca sürekli arzulan bir kent olmuştur. Bir kentin bu kadar arzulanmasını belki stratejik konumuna ya da eşsiz güzelliğine bağlayabilirsiniz. Ancak sadece bunlarla da açıklayamazsınız. Farklı bir çekicilik ve hatta devletleri, imparatorlukları kendisine çeken bir büyü vardır bu kentin üzerinde. Bu yüzden İstanbul için bunca mücadele gerçekleşmiş, devletler imparatorluklar arasında el değiştirmiş ve sahip olmak isteyenle kaybetmemek isteyen

arasında yıllarca sürececek mücadeleler, savaşlar yaşanmıştır.

İlk başta Bizans, ardından da Osmanlı İmparatorluğu'na toplam 1500 yıldan daha fazla başkentlik yapan İstanbul, imparatorluklar başkenti adına yakışır biçimde sürekli güzelleştirilmiş, dünyanın en görkemli anıtlarıyla donatılmış, zaman içinde farklı kültürlerin, milletlerin, dinlerin buluştuğu bir metropol olmuştur. Her kültür, her millet ve her din İstanbul mozağını oluşturan küçük taşlardır. Mozaği oluşturan bu taşlar tek başlarına çok şey ifade etmezler size belki ama bir araya geldiklerinde dünyanın en güzel eseri olan İstanbul'u meydana getirirler.

İstanbul'un Erguvan Yılları: Bizans İmparatorluğu Dönemi

Erguvan, Bizans imparator ailesinin rengidir. Kendilerini “erguvan kanlı” olarak isimlendiren Bizans imparatorları erguvan renkli odalarda doğar, tahta geçtiklerinde erguvan giysilere bürünür, öldüklerinde de erguvan renkli lahitlere konulurlar, tüm ömürleri bu renkle bütünüleşirdi.

İstanbul'un erguvan yıllarını yani Bizans İmparatorluğu Dönemi'ni 330 yılında kentin İmparator Konstantin tarafından başkent ilan edilmesiyle başlatabiliriz. 1453 yılında Osmanlılar tarafından fethine kadar Bizans İmparatorluğu'nun başkenti görevini yerine getiren İstanbul, bu süre zarfında dünyanın en güzel kenti olabilmesi için sayısız eserle donatılmış, Bizans'ın en zayıf zamanlarında dahi güzelleştirilmeye devam edilmiştir.

Roma İmparatorluğu'nun doğuya yapacağı seferler için kendisine bir üs belirlemesi gerektiğinde fazla araştırma yapılmaya gerek duyulmamış, hem muhteşem güzelliği, hem de eşi bulunmaz stratejik konumuyla İstanbul'un imparatorluk başkentliği görevi böylece başlamıştır. Bizans'ın başkenti ilk başlarda “Yeni Roma” olarak adlandırılmıştır. Gerçekten de İstanbul kendisine verilen bu ismi hak edecek kadar Roma'yı andırır. Her iki kent de yedi tepe üzerine kurulmuştur.

İstanbul'un ilk yerleşim yerini üç yönden Marmara Denizi ve Haliç, Roma'yı ise Tiber çevirir. Her ikisi de sivri birer üçgene benzer. Belki bu benzerlikleri de etken olmuştur "Yeni Roma"nın yerinin belirlenmesinde. Ancak fiziki benzerlikleriyle yetinilmemiş yeni başkentin eskisinden daha güzel olması için tüm bir imparatorluğun her türlü olanağı kullanılmış ve sonunda yavaş yavaş İstanbul şekillenmiştir.

Bizans aslında Roma'nın devamıdır ve Bizanslılar da kendilerini son günlerine değin Romalı olarak adlandırmışlardır. Ancak Bizanslıları atalarından ayıran önemli bir farkları vardır: Hristiyanlık. Roma tapınaklarının yerini Bizans'ta kiliseler almış ve yeni dinin gereklerine uygun bu yapıların en güzel örnekleri de İstanbul'da meydana getirilmiştir. Tarihi Yarımada başta olmak üzere İstanbul'un çeşitli yerlerine dağılmış olan bu eserler 1000 yıllık Bizans sanatının gerek mimari, gerekse resim alanındaki eşsiz örneklerini ortaya koyar. İstanbul'daki Bizans anıtlarından bir bölümünü ise kamu binaları oluşturur. Bunlar arasında hipodrom, su sarnıçları, saraylar, ana caddesi üzerindeki meydanlar ve anıtlar ile surlar sayılabilir.

Bizans ile oluşmaya başlayan İstanbul kimliğine yeni bir şekil veren imparatorluk ise Osmanlılar olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu'nun En Değerli Mirası:

İstanbul

İstanbul'un dünyanın en güzel şehri olma sebeplerinden birisi de doğanın sunduğu güzelliklerin insan elinden çıkan muhteşem sanat eserleri ile birleştirilmiş olmasıdır. Kentte en önemli imar faaliyetleri Bizans Dönemi'nde başlamış, Osmanlı İmparatorluğu ile zirvesine ulaşmış bir sanat zevkiyle de tüm kent donatılmıştır.

Fatih Sultan Mehmet'in 1453 yılında fethettikten sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun yeni başkenti olarak ilan ettiği İstanbul, 450 yıllık süreç boyunca durmaksızın en güzel Osmanlı eserleri ile bezenen bir kent olmuştur. Fetihten hemen sonra başlayan imar faaliyetleri II. Beyazıt Devri'nde hız kazanmış, en güzel eserler Mimar Sinan'la birlikte ortaya çıkmıştır. Dünyaca ünlü Türk mimarı olan Mimar Sinan İstanbul'un silüetine hâkim pek çok yapıya imzasını atmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun en parlak devrinde yaşamış olmasının da şüphesiz bunda önemli payı vardır. Muhteşem lakaplı Kanuni Sultan Süleyman, İmparatorluğun en zengin devrinde devlet hazinesini İstanbul'u güzelleştirmek için Sinan'ın ellerine cömertçe teslim etmiş, Sinan da bu cömertliğe yeteneğiyle cevap vermiş ve günümüzde dahi insanı kendine hayran bırakan yapılarla İstanbul'u bezemiştir. Kendisinden sonra bazıları Sinan'ın öğrencisi olan diğer dahi mimarlar İstanbul'u güzelleştirmeye devam etmişlerdir.

Mimar Sinan

Bir zamanlar Bizans
İmparatorluğu'nun en
önemli kenti
olan İstanbul böylece
camiler, hanlar, hamamlar
ve türbelerle yeni bir kimlik
kazanarak bir kez daha
hayran olunacak bir
kent haline gelmiştir.

Diğer dinlere
hoşgörülü biçimde
yaklaşan
Osmanlılar,
Anadolu'nun birçok
yerinde olduğu gibi
Hristiyan ve Musevi halkın
ibadetlerini rahatça

yapabilmesi için kilise ve sinagoglardan bir
bölümünü kendilerine tahsis etmiştir.

Bu yüzden İstanbul'da camiler, kiliseler,
sinagoglar yan yanadır. Yani Osmanlılar ile
İstanbul hoşgörünün ve dinlerin kardeşliğinin de
sembolü olmuştur.

Hem Asyalı Hem de Avrupalı Kent İstanbul Gezi Rehberi

Birbirine kavuşmak isteyen ancak boğazlar yüzünden bu dilekleri gerçekleştiremeyen iki âşık gibidir Asya ve Avrupa. Bu iki âşığı birbirine kavuşturansa İstanbul'dur. İki farklı kıtayı olduğu gibi çok farklı kültürleri de binlerce yıldır bir araya getirir. Bir yönüyle Asya'nın gizemini yaşatırken, bir yönüyle de Avrupalı kimliğiyle tanıştırır sizi. Bir köşesinde İslamiyet'in sembolü camiler yükselirken, bir diğer köşesinde kiliseler ve sinagoglar birlikte sıralanır. Caddelerinde modern ve tarihi binaları yan yana görebilir, her köşesinde farklı bir güzelliği keşfedebilirsiniz.

İstanbul'u birkaç gün içinde gezmek, tüm renkleriyle kenti tanımak imkânsız. Bu muhteşem kenti her yönüyle keşfetmek için en azından birkaç haftanızı vermeniz gerekir.

Belli birkaç noktaya ulaşmak için toplu taşıma araçlarını kullanmak yerine sokaklarını adım adım dolaşırsanız çok daha iyi tanır ve öğrenir kendinizce de bir şeyler katarsınız gezinize. Bu yüzden İstanbul'a gelince mutlaka gezilmesi gerekli yerleri güzergâhlar halinde şu şekilde sıralayabiliriz.

Tarihi Yarımada: “Sur-i Sultani İçinde”; “Sultanahmet ve Çevresi”; “Eminönü’nden Süleymaniye’ye- Süleymaniye’den Eminönü’ne”; “Haliç Boyunca Fatih”. Bunun yanında “Fener ve Balat”ta “Surlar Boyunca” ya da Osmanlı’nın Bizans’tan miras aldığı ve Divanyolu adını verdiği “Mese Caddesi’nde” anıtları takip ederek yapabileceğiniz bir gezi de İstanbul’un en turistik yeri olan Tarihi Yarımada’yı tüm yönleriyle tanımanıza yardımcı olacaktır.

Boğaz'ın Avrupa Yakası: Antik çağlardan Osmanlı'ya ticaretin merkezi olan Galata ve çevresinden Ortaköy'e ve günümüzde İstanbul'un en gözde mekânlarının yer aldığı Beyoğlu'na yapabileceğiniz bir geziden ibarettir.

İstanbul'un Asyalı Yüzü: İstanbul'un Asya kıtasında kalan Bizans ve Osmanlı dönemlerinde imparator ve sultanların av sahaları ve mesire yerlerinin bulunduğu Kadıköy'de ve Üsküdar'da boğaz boyunca yapabileceğiniz bir gezidir.

Tekneyle Boğaz Turu: Hem Asya'da hem Avrupa'da, ne Asya'da ne Avrupa'da olmak isterseniz Marmara'yı Karadeniz'e bağlayan İstanbul Boğazı boyunca yapacağınız bir tekne turuna katılabilirsiniz. Ayrıca kentin karmaşa ve koşuşturmasından kurtulmak için İstanbul adalarına da gidebilirsiniz.

Tarihi Yarımada'nın Kalbi: Sultanahmet Meydanı ve Çevresi

İstanbul'un şüphesiz en güzel anıtlarının bulunduğu yeri güney ve batıdan Marmara Denizi, kuzeyden Haliç, doğudan ise surlarla sınırlandırılmış bulunan üçgen biçimindeki kısımdır. Kentin ilk yerleşimcileri olan Megaralı kavimlerin de burada yerleştikleri, İstanbul'da Bizans öncesi imar faaliyetlerinin önemli bölümünü gerçekleştiren Septimus Severus'un da buraya ayrı bir önem verdiği biliniyor. Konstantin'in kenti kurarken mızrağı ile sınırlarını çizdiği surlar da Tarihi Yarımada olarak bilinen üçgenin uç kısmına işaret ediyordu.

İstanbul'un çekirdeğini oluşturan bu alanın merkezi ise günümüzdeki Sultanahmet Meydanı. İstanbul'un hem Bizans hem de Osmanlı Dönemi anıtlarının en güzellerini bir arada görebileceğiniz yeri de burası.

Bizans Dönemi'nde hipodrom ve çevresi kentin merkezini meydana getirirdi. İktidar merkezi Saray, dini yapıların en görkemlisi Ayasofya, sosyal eğlence merkezi gibi görev yapan Hipodrom ve kentin su ihtiyacının büyük bölümünü karşılayan Yerebatan

Yerebatan Sarnıcı

Sarnıcı o yüzden hep bu noktada toplanmıştır. Hipodrom'un yer aldığı meydan Bizans Dönemi'nde olduğu gibi Osmanlılar zamanında da isyanların, 40 gün 40 gece boyunca süren şehzade sünnet şenliklerinin yapıldığı, başkentin tüm zanaatkârlarının, hokkabazlarının hünelerini sergiledikleri yer olmuş, Topkapı Sarayı başta olmak üzere dini ve kamu yapıları yan yana sıralanmıştır.

Sultanahmet Meydanı

Sirkeci tarafından Sultanahmet'e doğru Hüdavendigâr Caddesi'nden yani tramvay hattının geçtiği sokaktan çıkıyorsanız solunuzda Topkapı Sarayı ve avlularını çevreleyen Sur-i Sultani kalır. Birkaç yerde kapısı bulunan bu surların karşısında ilginizi çekebilecek ilk yer günümüzde İstanbul Valiliği olarak kullanılan binanın girişini meydana getiren Bab-ı Ali'dir. Paşa Kapısı anlamına gelen bu kısım sadrazam sarayına açılan yerdir. Daha sonra kapının arkasındaki binalar için de aynı kelime kullanılmaya başlanmıştır. Birçok kez onarımdan geçerek günümüze gelebilen Bab-ı Ali, Osmanlı tarihinin en önemli olaylarından bazılarına da tanık olmuştur.

Surlar boyunca ilerlemeye devam ederseniz bu yol sizi antik dünyanın en önemli anıtlarından olan ve hala görkemiyle göz kamaştıran Ayasofya'ya getirecektir.

İstanbul'un Bizans Dönemi'nden günümüze gelmeyi başaran en önemli anıtı şüphesiz dünyanın sekizinci harikası olarak gösterilen ve Bizans'ın en görkemli eseri olan **Ayasofya**'dır. Konstantin ile birlikte Bizans İstanbuluna en önemli katkıları sağlayan İmparator Justinianus'un eseri olan Ayasofya, boyutları ve görkemiyle yüzyıllarca dünyanın en abidevi yapısı olarak kalmış; İstanbul'un geçirdiği yangın, deprem gibi birçok felakete de göğüs gererek günümüze değin ulaşmayı başarmıştır. Ayasofya, sadece görkemli mimarisiyle değil, Bizans mozaik sanatının en güzel örnekleriyle de görülmesi gereken bir eserdir.

Bizans İmparatorluğu'nun en parlak dönemlerinden bir bölümünde hükümdarlık yapan Justinianus devasa boyutlarıyla ünlenmiş efsanevi Süleyman Tapınağı'nı geçecek bir yapı yapılmasını istemiş, sonuçta da ortaya Ayasofya çıkmıştır. Bizans dini mimarisinin bir plan arayışı içinde olduğu dönemde inşa ettirilmiş olan Ayasofya sadece görkemiyle değil planıyla da Bizans mimarisinde bir eşi daha olmayan bir örneği ortaya koyar.

O döneme dek kiliselerde kullanılan bazilikal planla, merkezi planın birleştirilmesi yönünde çabalara işaret eden Ayasofya'nın Anadolu'nun yerel mimari unsurları ile beslendiği de açık. Her şeyden önce mimarları Anadolu'dan. Yapımında kullanılan sütunlar, sütun başlıkları, mermerlerin birçoğu da Anadolu'daki antik yapılardan devşirilmiş olan malzemeler. Sütunların ait olduğu yapılar arasında dünyanın yedi harikasından biri olan Efes Artemis Tapınağı da var.

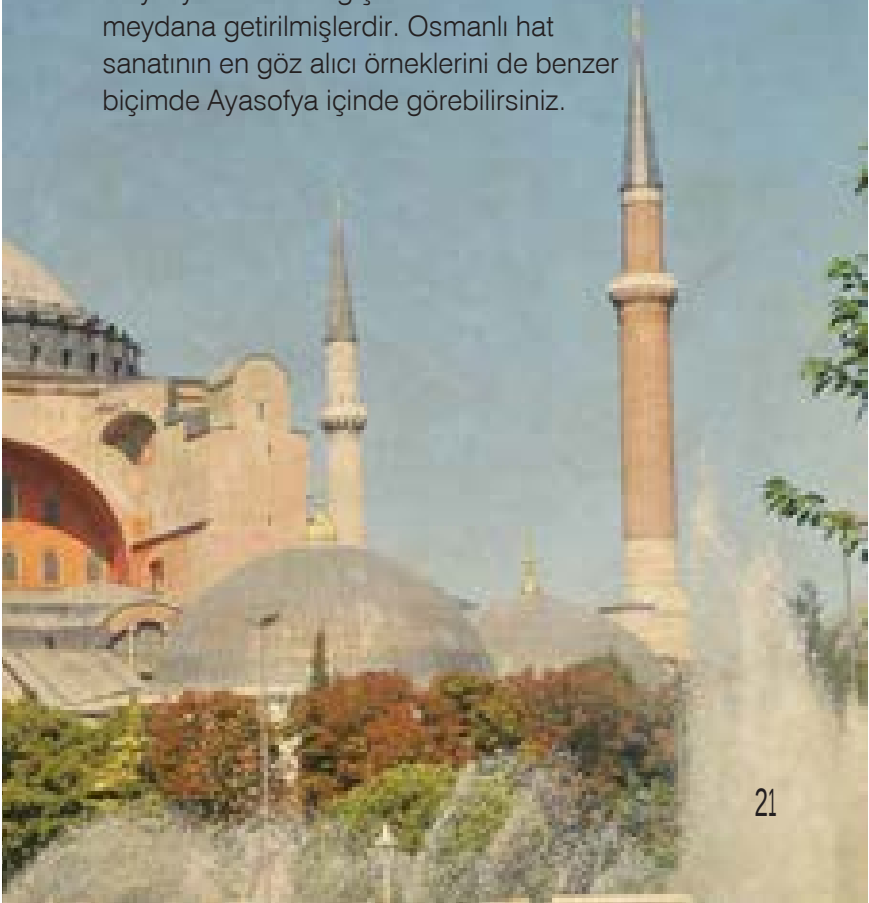
İstanbul, Osmanlıların eline geçtiğinde Ayasofya'ya zarar verilmemiş, aralarında Mimar Sinan'ın da olduğu Türk mimarları yapının günümüze gelebilmesi için tüm hünerlerini sergilemişlerdir. Mimar Sinan Ayasofya'nın günümüze ulaşabilmesinde kuşkusuz en önemli payı olan kişidir. Yapının kenarlarına eklediği istinat duvarları ile kubbenin ağırlığı yüzünden sürekli olarak açılan ve yıkılma tehlikesi geçiren yapıyı sağlamlaştırmıştır.

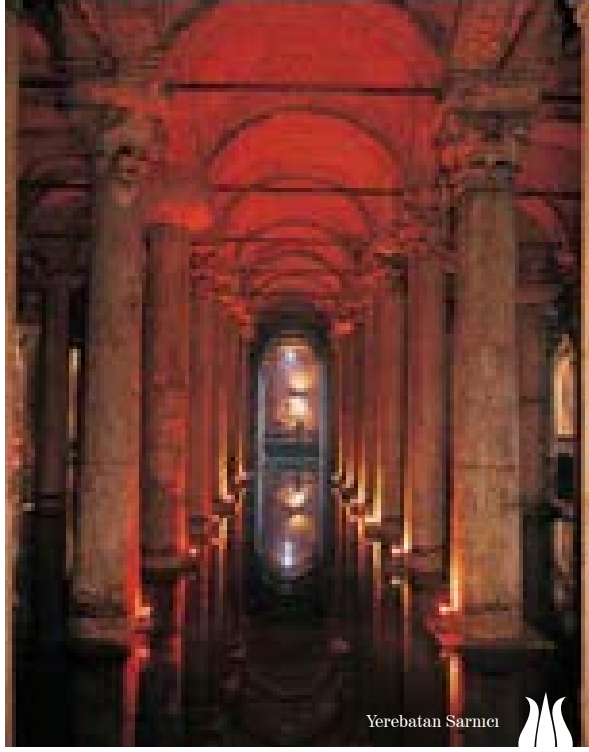

Hristiyanlığın bu kutsal mekânı Osmanlılar zamanında İslamiyet'in kutsal mekânına dönüşmüştür. Hakkında anlatılan efsanelerden bazılarının bu kutsallığı artırdığı muhakkak. Bu yüzden birçok Osmanlı padişahı da türbelerini Ayasofya'nın avlusunda yaptırmışlardır.

Ayasofya'nın bahçesinde gördüğünüz şadırvan ise 1740 yılında I. Mahmut tarafından inşa ettirilmiştir. Osmanlı'nın kendine özgü geliştirdiği sanattan Avrupa etkili mimariye geçişin yaşandığı bir döneme denk geldiğinden süslemeler ve saçak düzenlemelerinde barok özellikleri görülmek mümkün.

Ayasofya'nın müze haline getirilmesinden sonra açığa çıkartılmış olan mozaikler de Bizans sanatının en güzel örneklerinden ve 9.yüzyıl'dan 12.yüzyıla kadar değişen farklı dönemlerde meydana getirilmişlerdir. Osmanlı hat sanatının en göz alıcı örneklerini de benzer biçimde Ayasofya içinde görebilirsiniz.

Yerebatan Sarnıcı: İstanbul'un belki de tek handikabı su kaynaklarının yetersizliği. Ancak bu olumsuzluk hem Bizans hem de Osmanlı Dönemi'nde hiç hissettirilmemiştir. Bizans'ın başkenti olmadan önceki zamanlarda dahi dışarıdan su getirme yönündeki çabaların görüldüğü kentte, Bizans Dönemi'nde inşa edilen sarnıçlar bu çabaların bir sonucudur.

Bunlar arasında en önemli yapı ise Ayasofya'nın hemen karşısında yer alan İstanbul'un Bizans Dönemi'ndeki su ihtiyacının büyük kısmını karşılayan Yerebatan Sarnıcı. Buraya Yerebatan Sarayı da deniliyor. İçeriye girdiğinizde bu benzetmenin hiç de haksız olmadığını göreceksiniz. İçeride tam 336 sütun var. Bu sütunlardan birisi ağlayan sütun adını taşıyor ve üzerine de gözyaşları ve göz şekilleri işlenmiş.

Gerçekten de sütun bir özelliğinden ötürü sürekli nemli ve bu yüzden ağılıyormuş gibi bir izlenim veriyor. İçinde balıkların yüzdüğü suyun üzerine yerleştirilmiş ahşap platformlar sizi sarnıcın en çok ilgi çeken yerine, gözlerinin içine bakanları taşa çevirdiğine inanılan medusa başlarına götürecektir. Sütunların kaidesi olarak kullanılan bu medusa başlarının kenti kötülüklerden korumak için buraya getirildiği ve bu yüzden ters ve yan olarak yerleştirildiği düşünülüyor.

Sarnıcın serin ve özellikle yaz sıcaklığında insana ferahlık veren mekânını terk etmek zor gelebilir ancak daha dolaşılacak pek çok yer var.

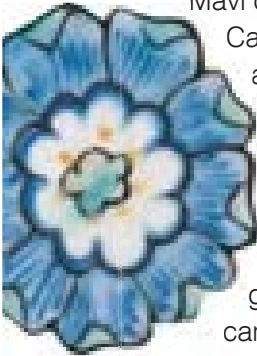

Bunlardan ilki de Kanuni Sultan Süleyman'ın âşık olduğu kadın Hürrem Sultan adına yaptırılmış **Haseki Hürrem Hamamı**. Kanuni Sultan Süleyman'ın eşi Hürrem Sultan, diğer adıyla da Roxelena'nın Mimar Sinan'a yaptırdığı hamam Ayasofya ile Sultan Ahmet Camisi arasında yer alıyor. Saraya cariyeler olarak getirilen, haremde eğitim alan, zekâsı ve güzelliği ile kısa zamanda Kanuni'nin ilgisini çekmeyi başaran Hürrem Sultan Osmanlı tarihinde yer etmiş ve İstanbul'da özellikle Mimar Sinan'a kendi adını taşıyan yapılar yaptırmıştır.

Türbesi ise İstanbul'un en görkemli eseri Süleymaniye Camisi'nin avlusunda Kanuni Sultan Süleyman'ın türbesi ile yan yanadır.

Çinilerin Ad Verdiği Sultan Ahmet Camisi:

Mavi cami olarak da bilinen Sultan Ahmet Camisi, İstanbul'un simgesi haline gelmiş anıtlarından. Mavi Cami ismini iç dekorasyonunda kullanılan dönemin en güzel örneği İznik çinilerinden alıyor. Çinilerin tam sayısı da biliniyor. Duvarları süsleyen tam 21 bin 43 adet birbirinden değerli ve paha biçilmez göz alıcı İznik çinisi hakkıyla adını veriyor camiye. Minarelerindeki şerefe sayısı

16. Bu da camiye yaptıran Sultan Ahmet'in Osmanlıların 16. padişahı olmasına işaret ediyor. Caminin mimarı da Mimar Sinan'ın yetiştirdiği öğrencilerden Sedefkâr Mehmet Ağa.

Alman Çeşmesi

Camiyi yaptıran Sultan I. Ahmet'in mezarının yer aldığı türbe de cami bahçesine bitişik biçimde inşa edilmiş. Türbenin karşısında ise Alman İmparatorluğu'nun Osmanlı'ya hediyesi **Alman Çeşmesi** yer alıyor. Çeşme, Alman İmparatoru Wilhelm'in İstanbul'u ziyareti anısına 1901 yılında Alman hükümetinin hediyesi olduğu ve tüm parçaları da Almanya'da imal edildiği için Alman Çeşmesi olarak biliniyor. Kubbesinin içi tamamen altın yaldız kaplamalıdır. Anıtları ile gözünüze çarpmaya başlayan Hipodrom'un bir zamanlar heykellerle süslü girişi de buradaydı.

Eğlencenin ve İsyanın, Zaferin ve Katliamların

Mekânı: Hipodrom. Günümüzde Sultan Ahmet Camisi'nin bulunduğu yerin önünde uzanan Hipodrom'un yapımına M.S. 3. yüzyılın başlarında Septimus Severus tarafından başlanmış olsa da tamamlanması ve 100.000 kişiye varan kapasiteye ulaşması, İstanbul'u başkent yapan ve döneminin en büyük kenti Roma'dan daha güzel olması için çalışan Konstantin zamanında gerçekleşmiştir.

Bizans Dönemi'nde, günümüzün fanatik taraftarlarını andıran maviler ve yeşiller adı altında kendi yarışçılarını destekleyen gruplar arasında ateşli mücadelelerin gerçekleştiği Hipodrom'daki anıtlardan üçünü halen aynı yerinde görebilmeniz mümkün. Bunlar “Dikilitaş”, “Yılanlı Sütun” ve “Örme Sütun”. Bu anıtlar yarışçıların atlarıyla birlikte etrafında döndükleri spina denilen kısımda yer alıyordu. Bu yarışların en efsanevi kişisi, şampiyonlar şampiyonu Porfirius'un anıtını da İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde görebileceğinizi hatırlatalım ve bu mücadelelerin en yakın tanığı olan anıtlara dönelim.

Ayasofya yönünden ilerlediğinizde karşınıza çıkacak ilk anıt Mısır'dan güçlükle getirilen, yerine dikilebilmesi için dahi aylarca uğraşılması gereken **Dikilitaş**. Üzerindeki hiyeroglifler ancak 18. yüzyılda çözülebildiğinden hem Bizans hem de Osmanlı dönemlerinde bu işaretlerin kötü ruhları kovma ya da büyülere yönelik olarak yapıldığı düşünülmüş. Yazıtlar okunduğunda ise

Dikilitaş'ın Mısır Firavunu Tutmosis'e ait olduğu ve tarihinin M.Ö. 1550'ye kadar gittiği ortaya çıkmış. Aslında çok daha uzun olan sütunun Mısır'dan İstanbul'a gemiyle taşınabilmesi için yarıdan daha fazlasının kesilmesi gerekmiştir. Dikilişi o kadar uzun süre almış ve güçlükle gerçekleşmiştir ki 390 yılında bunu başaran Theodosius Dikilitaş'ın üzerinde durduğu kare bloğa bu devasa anıtın dikilişini betimletmiş ve kaidesine de bunca yıl direnmesine rağmen İmparator Theodosius'a boyun eğmek zorunda kaldığını ve 32 günde nasıl dikildiğini sütunun ağzından aktaran bir kitabe yazdırmıştır. Diğer kabartmalar ise Hipodrom'daki heyecanlı at yarışlarını, Theodosius'un savaşlarını ve yaşantısını konu alır.

Dikilitaş'ın hemen karşısında yer alan sütun ise Örne Sütun adını taşıyor. İki sütun arasında kalan daha küçük boyutlu bronz anıt ise **Yılanlı Sütun**. M.Ö. 5. yüzyılda Perslilere karşı kazanılan zaferin anısına ve bu savaşta ele geçirilen silah, zırh gibi ganimetler eritilerek oluşturulan bu anıt, ilk

olarak Delfi'deki Apollon Tapınağı'na dikilmiştir. Birbirine dolanmış 3 yıldan meydana gelen anıtın tepesinde bir zamanlar mevcut olan ancak günümüze gelemeyen kazanda devamlı olarak bir ateş yakılırdı. Kendi inşa ettirdiği yapıların yanında dünyanın birçok noktasından getirdiği anıtlarla İstanbul'u güzelleştiren Konstantin'in bu anıtı İstanbul'a getirme nedeni ise ilginç. Yılanlardan meydana gelen sütunun mistik güçler taşıdığına ve İstanbul'u yılanlar ve böceklerden koruyacağına inanılmış. Sütundaki yılanların kafaları günümüze ulaşamamışsa da kazılar sırasında ele geçirilmiş olan bir tanesini İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde görebilirsiniz.

Örme Sütun, Hipodrom'da günümüze gelmeyi başarmış anıtların sonuncusu. 944 yılında VII. Konstantin tarafından yaptırılan bu anıt adından da anlaşılabilir gibi taşlardan örülerek meydana getirilmiştir. İnşa ettirildiği yıllarda tepesinde tunçtan bir kürenin de yer aldığı sütunun etrafı, çivi izlerinden de anlayabileceğiniz gibi tamamen tunç levhalarla kaplıydı ve bu levhalarda I. Basileus'un savaşları

betimlenmişti. Ancak 1204–1261 yılları arasındaki Latin İstilası Dönemi'nde bu levhalar sökülerek eritilmiş ve silah, madeni eşya, para basımı gibi işler için kullanılmıştır.

Hipodrom her zaman halkın eğlendiği, heyecanlı nidaların yükseldiği bir yer olmamıştır. Tarihin en kanlı isyanları, isyankârların cezalandırılması, binlerce insanın katledilmesi de burada sahne almıştır. Bizans Dönemi'nde pek çok anıtlı birlikte Ayasofya'nın da yandığı 532 yılındaki ünlü Nika İsyanı burada kanlı biçimde bastırılmış, Hipodrom meydanı ve basamaklarında binlerce kişi askerler tarafından katledilmiştir. Osmanlı Dönemi'nde de yeniçeri isyanlarında önemli rol oynayan ve idamların gerçekleştiği yer yine aynı meydandır.

Hipodrom'un güney ucu bu anıttan günümüze gelebilen tek kısım. Sadece bu bölüme bakarak bile tam haliyle ne kadar görkemli boyutlara sahip olduğunu anlamak mümkün. Henüz Bizans zamanında tamamen tahrip olmasına rağmen Osmanlı Dönemi'nde de saray şenliklerinin

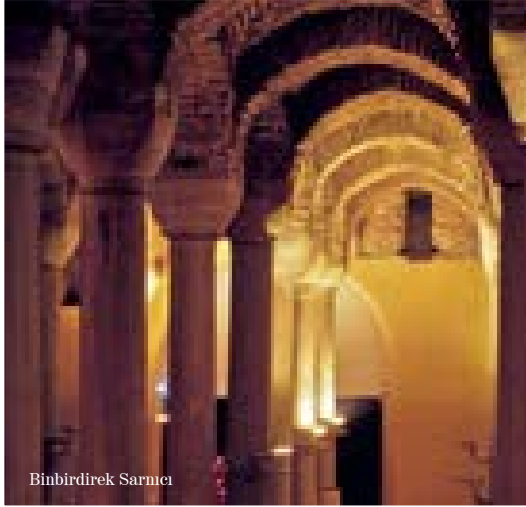
düzenlendiği bir yer olarak İstanbul halkının eğlence merkezi işlevini en azından meydan olarak devam ettirmiştir. Çeşitli oyunlar ve gösteriler bu meydanda yapılmış, Hipodrom'un anıtları Osmanlı minyatürlerinde yer edinmiştir. Bu minyatürlerde, yapılan şenliklerde Örne Sütun ve Dikilitaş'ın arasına çekilen iplerde cambazların, anıtların önünde uzanan caddede esnaf örgütlerinin hünerlerini sergiledikleri ve atlıların gösterileri görülebiliyor. Bizans'ın araba yarışlarının yerini cirit oyunlarının aldığını da yine minyatürler bize kanıtıyor.

Hipodrom Çevresi

Hipodrom ve çevresi aynı zamanda şehrin ilk kurulduğu yer olduğundan İstanbul'un en erken anıtları burada yer alır. Osmanlı Dönemi'nde de yönetim merkezinin aynı yer olması nedeniyle Osmanlı'nın önemli yapıları da bu civarda inşa edilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda padişahтан sonra gelen en önemli devlet adamları olan

sadrazamlar kendi konakları için genellikle devlet yönetimi ile ilgili mevzuları görüştükleri Topkapı Sarayı'na yakın olduğundan burasını tercih etmişlerdir. Kanuni Sultan Süleyman'ın veziri ve aynı zamanda damadı olan İbrahim Paşa da sarayını Hipodrom civarına inşa ettirmiştir. Hipodrom'daki anıtların yakınında yer alan bu saray günümüzde **Türk ve İslam Eserleri Müzesi** olarak hizmet veriyor. Müzede Selçuklu ve Osmanlı Dönemi başta olmak üzere 7.yüzyıla kadar giden tarihlere sahip çok değerli halılar ve çeşitli eserler sergileniyor. Özellikle İslam ülkelerinin en önemli sanatsal faaliyetlerinden olan halıları görmek için mutlaka bu müzeyi ziyarete vakit ayırmanızı tavsiye ediyoruz.

Binbirdirek Sarayı

İstanbul'un Yerebatan'dan sonra en büyük ikinci sarnıcı olan **Binbirdirek Sarnıcı** da aynı yerde görebileceğiniz bir diğer anıt. Osmanlı durgun su yerine akan suyu tercih ettiği için burası da Yerebatan gibi kullanılmamış ve uzun süre unutulmuş. Tarihi 4.yüzyıla giden, içinde 264 sütunun yer aldığı sarnıç günümüzde zaman zaman sergilere de ev sahipliği yapıyor.

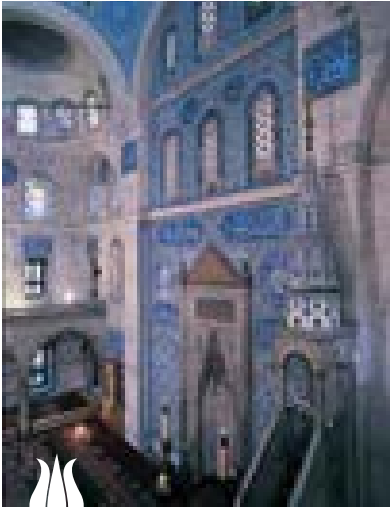
Hipodrom çevresinin en önemli yapılarından birisi de mozaikleri ile mutlaka görmemiz gereken İstanbul'un ilk imparatorluk sarayı olan **Büyük Saray**. Bizans'ın Büyük Sarayı Osmanlı'nın Topkapı Sarayı gibidir. Her ikisi de denize kadar uzanan geniş bir alanda çeşitli dönemlerde eklenen binalarla genişletilen saraylardır. 4. yüzyılda kullanımına başlanan saray 10. yüzyıla kadar sürekli yenilenmiş ancak bu yüzyıldan sonra önemini kaybetmiştir. Bu tarihten itibaren Bizans imparatorlarının gözdesi günümüzde Fatih semti civarında surların dibinde gayet iyi biçimde günümüze gelmeyi başaran Tekfur Sarayı olmuştur.

Hipodrom'dan Marmara Denizi'nin kenarına kadar uzanan geniş bir alanı kaplayan Büyük Saray'ın eski görkeminden çok az iz günümüze gelebilmiştir. Bu izlerden en önemlisini de büyük bir salona ya da avluya ait olduğu düşünülen mozaik yer döşemeleri oluşturur. 450–550 yılları arasına tarihlendirilen ve Erken Bizans Sanatı'nın en güzel örnekleri olarak nitelenen bu mozaiklerde günlük yaşam sahneleri içerisinde son derece gerçekçi biçimde canlandırılmış insan ve hayvan figürlerinden mitolojik karakterlere, av sahnelerinden oyun oynayan çocuklara ve doğal

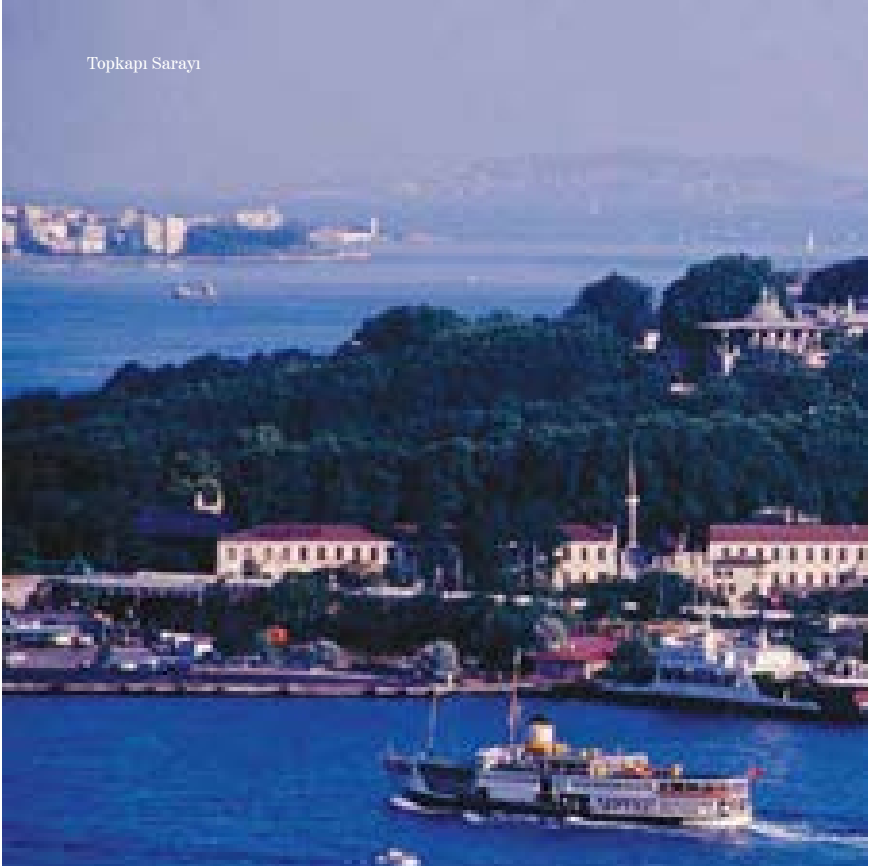
ortamlarında gösterilmiş hayvanlara kadar çok geniş bir yelpazede sahneler canlandırılmıştır. Bu eşi bulunmaz eserler Sultanahmet Camisi'nin deniz tarafında yer alan Arasta Çarşısı içindeki Büyük Saray Mozaik Müzesi'nde sergileniyor. Büyük Saray'ın günümüze gelebilen kısımlarının bir bölümü ise Çatladıkapı'da deniz surlarının bitiği yerde bulunan ve Bizans imparatorlarının yazlık saray olarak kullandıkları bir yer. 842 yılında inşa edilen **Bukoleon** ya da **Hormistas Sarayı** olarak da bilinen yapının mahzeni, kapısı ve mermer sövelerini halen görebilmeniz mümkün.

Günümüzde Küçük Ayasofya Camisi olarak tanınan Sergios ve Bakhus Kilisesi'ne gitmek için Büyük Saray Mozaik Müzesi'nden çıktıktan sonra Küçük Ayasofya Caddesi'ni takip edin. Saraya oldukça yakın olan kiliseyi Konstantin'den sonra İstanbul'u güzelleştirme yolunda en önemli çalışmaları gerçekleştiren Bizans İmparatoru Justinianus 526–530 yılları arasında gördüğü bir rüya üzerine, Hristiyanlığın iki azizinin adına inşa ettirmiştir. Sütun başlıkları ve başlıkların üzerinde tüm iç mekânı dolaşan yazıt yapının orijinaline yani 6. yüzyıla ait ve Erken Bizans Sanatı'nın güzel örneklerinden.

Sokollu Mehmet Paşa Camisi

Bu gezinizi çinileriyle görülmeye değer ve ünlü Türk Mimarı Mimar Sinan'ın eserlerinden birisi olan **Sokollu Mehmet Paşa Camisi** ile bitirdikten sonra tekrar Sultanahmet Meydanı'na dönerek bu büyüleyici atmosfer içerisinde biraz daha vakit geçirebilirsiniz.

Sur-i Sultani İçinde: Topkapı Sarayı

Sur-i Sultani, aralarında Topkapı Sarayı'nın da olduğu surların iç bölümü için kullanılan bir isimdir. Sarayı kara tarafından çeviren surlar Fatih Sultan Mehmet tarafından inşa ettirilmiştir; deniz tarafındaki kısımlar ise Bizans Dönemi'nden kalmadır. Surların içi Bizans ve Osmanlı yapılarına, müzelere ev sahipliği yapar. Bunlar arasında en önemlisi ise Osmanlı sultanlarının 400 yıllık ikametgâhı olan Topkapı Sarayı'dır. İstanbul'un hem Marmara Denizi'ni hem de boğazı gören en güzel noktasına inşa edilmiş Topkapı Sarayı, Avrupa'nın saraylarına pek benzemeyen bir mimariye sahip. Dini yapıları mümkün olduğunca görkemli yapmaya özen gösteren Osmanlı sultanlarının kendi yaşam alanları olan saraylarını sadece ihtiyaçların

giderilebileceği niteliklere sahip mütevazı yapılar olarak inşa etmelerini ise İslam inancının etkisi olarak gösterebiliriz.

Aynı zamanda hem idare merkezi hem padişahın ve eşlerinin konakladığı bir yer olan Topkapı Sarayı'nda önemli bayramlarda padişahın ve tüm Osmanlı devlet eşrafının katıldığı şatafatlı törenler gerçekleştirilir, yabancı elçiler ağırlanır ve hatta yüksek mercili kişilerin idamları da burada yapılırdı. Yani özetlemek gerekirse Osmanlı İmparatorluğu tarihinde en önemli olayların yaşandığı mekân hep burası olmuştur.

İstanbul'a gelindiğinde ilk ziyaret edilmesi gereken yerlerden olan saray aslında tek bir binadan çok oldukça geniş bir alana yayılan bir binalar topluluğu. Tarihçesini de tek bir dönemle sınırlandırmak mümkün değil. Fatih'in emriyle yapımına başlanmışsa da kendisi buraya yerleşmeden vefat etmiştir.

1478 yılında II. Beyazıt döneminde biten, yaklaşık 400 yıl boyunca Osmanlı sultanlarının ikametgâhı ve idari merkez olan saray her dönemde ihtiyaçlar doğrultusunda bir şeyler eklenerek büyütülmüştür. 19.yüzyılın ortalarına doğru Osmanlı sultanları yeni ikametgâh olarak Dolmabahçe, Beylerbeyi, Çırağan gibi boğaz kenarına yerleştirilmiş sarayları tercih etseler de Topkapı tamamen terk edilmemiş özellikle Mukaddes Emanetler Dairesi her yıl mutlaka kapsamlı bakımlardan geçirilmiş, sarayda da gerekli görüldüğü zamanlar onarımlar gerçekleştirilmiş ve birçok görevli burada yaşamaya devam etmiştir.

Topkapı Sarayı'na Sultan Ahmet Camisi ve Ayasofya'nın arasındaki yoldan yürüyerek ulaşabilirsiniz. Sarayın içine girmeden önce Bab-ı Hümayun'un hemen karşısında **III. Ahmet Çeşmesi**'ni göreceksiniz. Canlıların yaşamında mutlak bir önemi olan suyun Türklerdeki yeri

ayrıdır. Bir canlının susuzluğunu gidermek en büyük sevap kaynaklarından biridir. O yüzden Anadolu'nun hemen her köşesinde en ummadığınız yerde dahi bir su yapısı, çeşme karşınıza mutlaka çıkar. Aynı zamanda temizliğin de sembolüdür çeşmeler. O yüzden Selçuklular gibi Osmanlılar da yerleşim yeri kurdukları her noktada mutlaka anıtsal çeşmeler inşa ettirmişler ve en güzel bezemelerle süslemişlerdir. Daha önce de belirttiğimiz gibi İstanbul'un tek handikabı su kaynaklarının yetersizliği. Ancak Osmanlı Bizans'taki gibi sarnıçlar yerine bu tür anıtsal çeşmeler inşa ettirmiştir. Çünkü durgun sudan daha çok akan suyun temiz olduğuna ilişkin bir inanç hâkim. Osmanlı'nın en anıtsal çeşmelerinin yer aldığı kent ise tahmin edebileceğiniz gibi İstanbul. Bir zamanlar 10.000'in üzerinde bir sayıya ulaşan çeşmelerden günümüze gelenler az sayıda olsa da her biri anıtsallıkları ile göz kamaştırırlar. İstanbul'un ve hatta tüm Osmanlı İmparatorluğu'nun en güzel örneği olan III. Ahmet Çeşmesi 1728 tarihli. Üzerindeki yazılar Osmanlıca şiir ve kasideler.

Bu büyüleyici çeşmeyi arkanızda bıraktıktan sonra karşınıza çıkacak olan anıtsal Saltanat Kapısı yani **Bab-ı Hümayun** Osmanlı Dönemi'nde olduğu gibi günümüzde de sarayın ana girişi. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde inşa ettirilen kapının üst kısmında varisi olmadan ölenlerin servetlerinin emanete ve ardından sultan hazinesine aktarıldığı Beytülmal bulunuyor. Bab-ı Hümayun'dan girdikten sonra karşınıza çıkacak ilk avlunun adı Alay Meydanı.

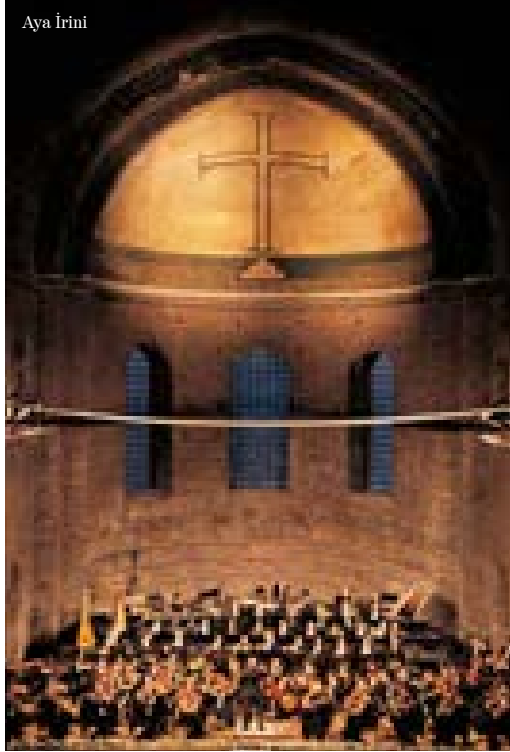

Harem, Topkapı Sarayı

Osmanlılar döneminde Topkapı'nın birçok bölümü halktan kişilere kapalıydı. Ancak sarayın en büyük avlusu olan Alay Meydanı'na belli günlerde halk da girer ve burada gerekli mercilerle görüşebilirdi. Avluda Bab-üs Selam'a kadar uzanan ve iki tarafında asırlık ağaçların yer aldığı yol Osmanlı sultanlarının savaşa giderken kullandıkları, tahta çıkarken dağıtılan bir çeşit bahşış olan cülus törenlerinin yapıldığı, yabancı ülke elçilerinin geçtikleri yol. Yani Osmanlı tarihinin pek çok önemli olayının ilk şahidi.

Bu avluda Bizans ve Osmanlı Dönemi yapılarından bazıları da karşınıza çıkacak. Konstantin Dönemi'nde inşa edilen, Bizans'ın ilk kiliselerinden olan **Aya İrini** 532 yılında meydana gelen Nika İsyanı'nda yakılmış, Ayasofya gibi yine imparator Justinianus tarafından tekrar inşa ettirilmiştir. Mimari yapısı nedeniyle çok iyi bir akustiğe sahip olan Aya İrini bu yüzden konserlerin en gözde mekânlarından birisi. İstanbul Festivali sırasında kentte iseniz kendinize bu tarihi mekân içinde eşsiz bir müzik ziyafeti çekebilirsiniz. Diğer zamanlarda ise kapalı ve sadece özel izinle gezilebiliyor.

Aya İrini'nin arkasında günümüze gelebilmiş en önemli yapı **Darphane-i Amire**. Osmanlılar zamanında başlayan para basımı 1967 yılına kadar bu binada devam etmiştir. İçinde para basımının aşamalarını da gösteren dökümhane, çarkhane, sikkehane, tamirhane, kalıp atölyesi gibi bölümler bulunan binada değerli madenlerden eşya ve mücevher imalatı da gerçekleştirilirdi.

Bab-ı Hümayun'dan başlayarak devam eden yolun sonunda, iki yanında Orta Çağ şatolarının kulelerine benzeyen kısımların yer aldığı bir kapı göreceksiniz. Burası iki avluyu birbiriyle birleştiren **Bab-üs Selam Kapısı**. Kapıdan II. Avlu'ya girdikten sonra bugün gişelerin ve x-ray

cihazlarının bulunduğu kısımların daha yüksek platformlar halinde olduğu dikkatinizi çekebilir. Bunun nedeni Osmanlılarda çok önemli yeri olan divan toplantılarına katılan askeri sınıfların üst düzey görevlilerinin burada toplanıyor olmaları. Bu avlunun ismi **Divan Meydanı**. Osmanlı askeri teşkilatında görevli askerlere 3 ayda bir ulufe denilen maaşlar bu meydanda verilmekteydi. Elçilerin kabul törenleri de burada yapılırdı. I. Avlu'da olduğu gibi burada da Divan'ı Hümayun'a yani Osmanlı divan toplantılarının yapıldığı yere ve Bab-üs Saade'ye doğru uzanan bir yol mevcut. Bu yolun adı ise **Vezir Yolu**.

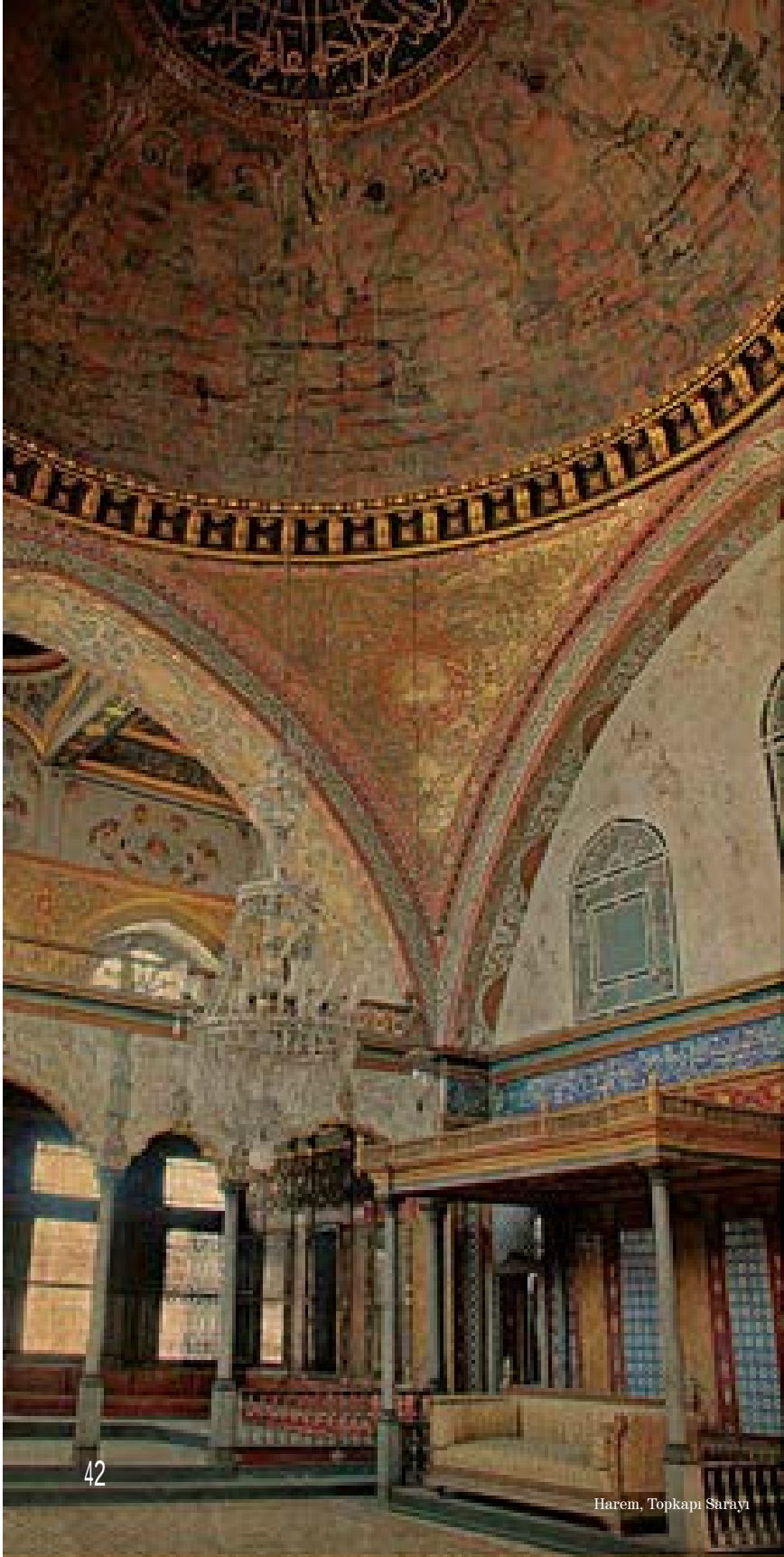
Avlunun sağında kalan **saray mutfakları** fabrikaları andıran bacalara sahip. Bir bölümü sarayın da inşa edildiği 15.yüzyıla ait olan bu mutfakların onarımını Mimar Sinan gerçekleştirmiş ve yapıları günün ihtiyaçlarına göre şekillendirmiştir. Günlük olarak hazırlanan yiyeceklere ek olarak önemli günler ve büyük şenliklerde de ziyafet yemekleri kalabalık bir görevli topluluğu tarafından burada pişirilirdi.

Padişaha has yemekler ise ayrı bir bölüm olan padişah mutfağında baş aşçı tarafından hazırlanırdı. Günümüzde bu mutfaklar Osmanlı'ya hediye gelmiş çok nadide Çin ve Japon porselenleri, Osmanlı mutfağında kullanılan bakır, porselen ve camdan çeşitli mutfak eşyalarının sergilendiği müzeler olarak hizmet vermektedir.

Daha önce de bahsettiğimiz gibi Topkapı Sarayı tek seferde tamamlanmamış, zaman içinde ihtiyaçlar doğrultusunda yapılan eklemelerle büyütülmüştür. Avlunun solunda mutfakların tam karşısında kalan ve bu avlunun en önemli kısmı Divan-ı Hümayun da Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde inşa edilmiştir. Divan, Osmanlıların en önemli devlet işlerinin görüşüldüğü toplantıları tanımlamak için kullanılır. Bu toplantılarda halkın problemlerinden, devlet atamalarına kadar her türlü sorun ele alınırdı. İki yanında yer alan kısımlar ise bu bölümle ilişkili olan Divan-ı Hümayun Kalemi ve Defterhane.

Fatih Sultan Mehmet'e kadar divan toplantılarına padişahlar başkanlık ederlerken, daha sonra Vezir-i Azamlar bu görevi üstlenmişlerdir. Bunun nedeni olarak padişahın yanında görüşülmesinden çekinilebilecek şeylerin de rahatça konuşulmasına imkân tanınması gösterilir. Kubbealtı'nın duvarlarından birinde

görebileceğiniz altın yaldız demir parmaklıklı kısım padişahların zaman zaman toplantıları izledikleri Kafes-i Müşebbek. Toplantıların burada yapılması 18.yüzyılda Bab-ı Ali'ye taşınılmasına kadar devam etmiştir. Günümüzdeki görünümüyle külahlı bir kuleyi andıran kısım ise Adalet Kasrı. Diğer bölümlere göre yüksek yapılmış olmasının nedeni de Osmanlı'da adaletin her şeyin üstünde yer aldığına sembolik bir şekilde ifade edilmek istenmesi. Divan-ı Hümayun'un bitişğinde devlet hazinelerinin saklandığı Hazine Bölümü mevcut. Doğal olarak sarayın en sıkı korunan bu bölümünde vergilerden elde edilen gelirler toplanır ve sadece padişah mührünü taşıyan sadrazam tarafından açılabilirdi. Bugün ise bu bölüm, sergilenen eserler arasında Osmanlı padişahlarına ait silahların da olduğu "silahlar seksiyonu" olarak kullanılıyor.

Topkapı Sarayı, binaları ile dışarıdan oldukça sade bir görünüme sahip olmakla birlikte yapıların içleri en güzel biçimde süslenmiştir. Bu süslemelerin en güzel örnekleri ise Harem'de yer alır. Ayrı bir bilet alarak girebileceğiniz Harem, Topkapı Sarayı'nın en ilgi çekici yeri. Padişah ailesi ve harem görevlileri dışında kimsenin giremediği, Topkapı Sarayı'nın en yasaklı ve gizli yeri olan bu yüzden hakkında çok az şey bilinen harem ile ilgili olarak hikâyeler yazılmış, Avrupa'nın en ünlü ressamı hayallerindeki haremi tuvallerine aktarmışlardır. Bu gizlilik ve yabancı gözlerden saklanma III. Selim Dönemi'ne kadar sürmüş, ilk kez bu padişah zamanında yabancılar hareme girebilmişlerdir. Osmanlı saray mimarisinin gelişiminin takip edilebileceği harem cariyelerin odalarından oluşmakla birlikte, odaların bir bölümü şehzadelere, harem ağalarına ve diğer görevlilere ayrılmıştır.

Haremdeki oda sayısı 300'ü bulur. Bunun dışında 9 hamam, 2 cami ve hastane de vardır. Bu odaların içinde en görkemlileri haremde en yetkili kişisi olan Valide Sultanlara yani padişahların annelerine ait olan kısımlardır. Bazı odaların adı yaptıran padişahın ismiyle anılır. Örneğin Mimar Sinan'ın eseri olan III. Murat Odası gibi. Osmanlı padişahları tarafından kendi adlarına inşa ettirilmiş olan bu odalar çini süslemeleri ile göz kamaştırıcıdır.

Topkapı Sarayı'nın en önemli bölümlerinden bir diğeri ise II. Avlu'dan III. Avlu'ya geçişi sağlayan Bab-üs Saade'dir ve saraydaki kapıların içerisinde en önemlisidir. Bayramlarda ve törenlerde padişah bu kapı önünde oturur, törenler kapının önünde uzanan avluda gerçekleştirilirdi.

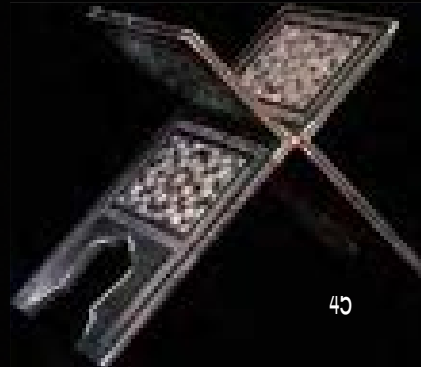
Kapıdan girdiğinizde hemen karşınızda göreceğiniz yapı, Osmanlı sultanlarının yabancı elçileri kabul ettikleri yer olan Arz Odası. Bu kısmın arkasındaki Enderun Kütüphanesi ve Ağalar Camisi'nin dışında Topkapı Sarayı'nın en gözde ziyaret yerinin burası olmasının nedeni avlu çevresine sıralanmış odalarda sergilenen

Topkapı Sarayı Hazinesi'ne ait en güzel eserler. Hollywood yapımı filmlere de konu olan Topkapı Sarayı Müzesi'nde sergilenen eserlerin

her biri hem maddi yönleriyle hem de taşıdıkları anlamlar dolayısıyla paha biçilemez nitelikte. 600 yıldan daha uzun bir süre varlığını devam ettiren ve bu dönemde dünyanın en önemli ve zengin imparatorluğu olan Osmanlıların tüm zenginliklerinin aktarıldığı yer Topkapı Sarayı oldu. O günlerin ihtişamından günümüze kalanlar arasında Osmanlı imparatorlarına diğer devletlerin yöneticilerinden gelen hediyeler, paha biçilmez mücevherlerle bezeli süs eşyaları, padişahların kullandığı silahlar, giydikleri giysiler bulunuyor.

Topkapı Sarayı'ndaki sergi salonları içerisinde en önemli ve şüphesiz en kutsal olarak kabul edilen ise padişahların özel odası anlamına gelen has odalar ve sarayın arzhane ve diğer bölümlerinin düzenlenmesiyle meydana getirilmiş Mukaddes Emanetler Dairesi. Müslümanlar için çok önemli sayılan ve kutsal değeri bulunan eşyalar burada sergilenir. Bunların arasında Hz. Muhammed'e ait emanetler, Kâbe Kapısı'nın altın ve gümüş işlemeli anahtarları ve Hz. Musa, Hz. Davud, Hz. İbrahim, Hz. Yusuf gibi diğer peygamberlere ait olan hatıra eşyalar, İslamiyet'in dört halifesine ait silahlar bulunur. Osmanlı sultanlarının her yıl hac mevsiminde düzenli olarak Müslümanlığın kutsal mekânları olan Mekke ve Medine'ye değerli hediyeler göndermeleri adettendi. Bu değerli hediyelerin yüklendiği kervanların uğurlandığı yer de burasıydı.

Sofa Camisi, Topkapı Sarayı

Topkapı'nın son olarak ziyaret edebileceğiniz yeri 17. yüzyılın başlarında genişletilmiş ve yeni köşkler yapılmış olan IV. Avlu ya da Sofa-i Hümayun olarak da adlandırılan teras kısmı. IV. Murat'ın 1636'da Revan'ı, 1639'da ise Bağdat'ı fethetmesinin anısına yapılmış, Topkapı Sarayı'nın en güzel köşklere olan Revan Köşkü ve Bağdat Köşkü burada yer alıyor.

Not: Müzeyi salı günleri haricinde haftanın her günü 09.00- 17.00 saatleri arasında ziyaret edebilirsiniz. Müzenin bazı bölümleri çeşitli dönemlerde gerçekleştirilen restorasyonlar nedeniyle kapalı olabiliyor. Daha sağlıklı ve ayrıntılı bilgi alabilmek için sürekli güncel tutulan www.topkapisarayi.gov.tr adresini ziyaret edebilirsiniz.

Tarihin Tanıkları: İstanbul Arkeoloji Müzeleri

Sur-i Sultani yalnızca Topkapı Sarayı'ndan ibaret değil. Surlar içerisinde sadece İstanbul'un değil dünyanın en önemli müzeleri arasında gösterilen Arkeoloji Müzesi, Eski Şark Eserleri Müzesi ve Çinili Köşk Müzesi'nden oluşan İstanbul Arkeoloji Müzeleri de yer alıyor.

Müzelere girişte solda yer alan ilk bina I. Dünya Savaşı'ndan önce Osmanlı toprakları olan Mısır, Suriye, Filistin gibi yerlerden gelen ve Anadolu'dan ele geçen nadide eserlerin sergilendiği **Eski Şark Eserleri Müzesi**. Müzenin en önemli eserleri arasında dünyanın en eski yazılı anlaşması olan Kadeş Antlaşması da yer alıyor. Bunun yanında sayısı 75.000'i bulan çivi yazılı tabletiyle de dünyanın önde gelen müzeleri arasında gösteriliyor.

İskender Lahdi ve Ağlayan Kızlar Lahdi gibi dünyanın en gözde iki eseriyle birlikte Anadolu başta olmak üzere dünya kültürüne yön vermiş pek çok uygarlığa ait eserin sergilendiği **İstanbul Arkeoloji Müzesi**, arkeoloji müzelerinin ana

binasını oluşturuyor. Yakın zamanlarda yapılan ek binasıyla sergileme kapasitesi daha da artan müzenin 19.yüzyıl sonlarında yapılmış eski binasının iki katında antik çağlardan Bizans'a kadar dönemlerinin en güzel heykelleri, lahitler, sikkeler sergileniyor. Altı katlı ek binanın ise günümüzde dört katı sergilemeye açık durumda. Giriş bölümü çocukların tarihe olan meraklarını gidermek ve tarihi sevdirmek için düzenlenmiş.

İstanbul'un tarihini daha yakından öğrenmek isteyenler için 1. katta "Çağlar Boyu İstanbul" bölümü mevcut. 2. katı ise Anadolu'nun en önemli antik kentlerinden olan ve ünlü Troia Savaşı'nın da gerçekleştiği Troia başta olmak üzere Anadolu'nun çeşitli yerlerinde ele geçen buluntuların sergilendiği "Çağlar Boyu Anadolu ve Troia" bölümüne ayrılmış. En üst katta ise bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırları içerisinde kalan Suriye, Filistin gibi bölgelerden elde edilen eserler sergileniyor.

Arkeoloji Müzesi'nin kapısının karşısında yer alan müze ise **Çinili Köşk Müzesi**. İstanbul'un en eski sivil mimari örneklerinden olan köşkün yapım tarihi 1472. Adını cephesinde görülen mozaik çini bezemelerden alıyor. Adıyla bağdaşır biçimde de müzede Selçuklu ve Osmanlı Dönemi'ne ait çok sayıda çini ve seramik sergilenmektedir.

Topkapı Sarayı'nın Bahçesi: Gülhane Parkı

G tler Sütunu, Gülhane Parkı

Sur-i Sultani dünya tarihinin büyük bölümünün özetini sunan yapılar dışında doğal güzellikleri ile de ünlü bir yer. Bu mekanların ilk sırasını ise Gülhane Parkı alıyor. Lale, günümüzde başka ülkelere atfedilen bir  i ek. Belki sizin de zihninizde lale ile  zdeřleřtirdięiniz ülkeler var. Ancak şunu bilmeniz gerekir ki bu ülkelerin hepsine ilk lale tohumları Osmanlı Dönemi'nde İstanbul'dan gitmiştir. Eğer mevsiminde giderseniz Gülhane Parkı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nun en çok tartışılan dönemlerinden birine dahi adını veren bu çiçeğin farklı türlerini bir arada görebilir, asırlık ağaçların gölgesinde serinleyebilirsiniz. Marmara Denizi'nin en panoramik görüntüsüne sahip Gülhane Parkı Topkapı'nın Haliç ve Boęaza bakan kısmında yer alıyor. Burası aynı zamanda Osmanlı'da yeni

bir dönemin açıldığını haber veren Tanzimat fermanının da okunarak halka duyurulduğu yer. Osmanlı İmparatorluğu'nun bu önemli dönemine ait belgeler ve fotoğrafların sergilendiği **Tanzimat Müzesi**'ni de Gülhane Parkı geziniz içinde ziyaret edebilirsiniz.

Gülhane Parkı'nın Has Ahırlar Bölümü **İslam Teknoloji Müzesi** olarak kullanılmaktadır. Bu binada 8.-16.yüzyıl arasında Müslüman bilim adamlarının icat ettiği ya da tasarladığı çeşitli araç gereçlerin yazılı kaynaklara dayanarak yapılmış örnekleri sergilenmektedir. Bunlar arasında özellikle dikkat çekici olanlar 9. yüzyılda 70 coğrafyacı ve astronomun 30 yılda hazırlamış olduğu bir dünya haritası ve günümüz saat sistemlerine uygun çalışan dünyanın en eski saati. İslam âlimlerinin dünya bilim tarihine yaptığı katkıları öğrenmek isterseniz ziyaret etmenizi tavsiye ederiz.

Mese'den Divanyolu'na: İstanbul'un Meydan ve Anıtları

Bizans Dönemi'nde İstanbul iki ana caddeye göre düzenlenmişti. Bunlardan birisi Haliç ve Marmara Denizi'nde yer alan limanlar arasında uzanan Kardo, diğeri ise üzerinde Bizans'ın yedi meydanının olduğu Mese Caddesi idi. Kardo Caddesi limanlar arası bağlantıyı sağladığından ticari nitelikli bir yol gibi görünürken Mese Caddesi daha önemli bir işleve sahipti. Her şeyden önce Bizans'ın dünyanın merkezi olarak gördüğü İstanbul'dan tüm dünyaya açılan yolların başlangıcı ve ilk metrelerini Mese meydana getirirdi. İmparatorlar savaşa giderken ve zaferle dönerken günümüz Yedikule'nin olduğu yerde bulunan ve Mese Caddesi'nin surlar dışına çıktığı Altınkapı'nın altından geçerlerdi.

Bu önemli cadde üzerinde farklı Bizans İmparatorları kendi adlarını taşıyan meydanlar meydana getirmişler ve bazıları günümüze kadar ulaşmayı başaran anıtlarla süslemişlerdi. Birbirlerine eşit mesafelere yerleştirilmiş olan bu meydanlar günümüze gelemese de anıtlardan

bazıları bu meydanların işaretleri olarak halen görülebiliyor.

Bizans Dönemi'nin bu önemli yolu Osmanlı Dönemi'nde de unutulmamış, önemini kaybetmemiş, kullanımına devam edilmiştir. Sadece kentin kendisi gibi o da Osmanlı ile birlikte kimlik değiştirmiştir ve Divanyolu adını almıştır. Yolu bu ismi almasının nedeni Topkapı Sarayı'ndaki divan toplantılarına katılan vezirlerin dönüşte bu yolu kullanmalarıdır. Ancak isim değiştirse de kaderi sürekli aynı kalmıştır. Her iki imparatorluğun da en önemli olayları burada gerçekleşmiş, isyana katılanlar bu yolu kullanmış, imparatorları ve vezirleri tahtlarından indirmek isteyenler saraya bu yolla ulaşmıştır. Kısaca İstanbul'un ve imparatorlukların tarihi bu yol ile birlikte şekillenmiştir.

Cadde üzerindeki bu meydanların ilki günümüz Sultanahmet Meydanı'na yakın bir konumda bulunan **Agusteion Meydanı**. Roma Dönemi'ndeki anlayışın devamı olarak Bizans Dönemi'nde de meydanlar ya da forumlar çeşitli binalarla çevrelenirdi. Augusteion Meydanı, Bizans İstanbulunun günümüze gelen en önemli anıtları olan Büyük Saray, Hipodrom ve Ayasofya ile çevrelenmiş durumdaydı. Bu meydanın bir diğer önemi de İstanbul'un dünyanın merkezi olarak kabul edildiği yıllara ait Million Taşı'nın da burada yer almasından kaynaklanır. Günümüzde Yerebatan Sarnıcı'nın yanında çok dikkat çekmeyen insanların yanından yürüyüp geçtikleri kırk bir sütun gibi görünse de Bizans Dönemi'nde tüm yolların başlangıcı ve sıfır noktasını gösteren önemli bir anıttı.

Bizans'ın Mese Caddesi-Osmanlı'nın Divanyolu kabaca günümüzde tramvay hattının uzandığı cadde. Bu hattı takip ederek diğer meydanlara ulaşabilmek mümkün. Osmanlı Dönemi'nde de önemli olan bu yolda Osmanlı eserlerini de ziyaret etmek geziden alınacak zevki daha da artıracaktır. Sultanahmet Meydanı'ndan ayrıldıktan sonra ilk görebileceğiniz yer de yolun solunda kalan **Firuz Ağa Camisi**. İstanbul'un en eski camilerinden ve 1491 tarihli. Minaresi ise diğer tek minareli camilerden farklı olarak sol tarafta bulunuyor.

Daha sonra sağınızda **Kızlarağası Mehmet Ağa Medresesi** ile karşılaşacaksınız. Çemberlitaş yavaşça görünmeye başladığında dikkatinizi ona verip çevrenizdeki diğer önemli eserleri gözden kaçırmayın. Bunlardan birisi de Çemberlitaş'a yaklaşırken karşınıza çıkacak olan 1840 tarihli Sultan II. Mahmut Türbesi. Türbede Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde yaşamış ve en etkili padişahlarından olan II. Mahmut,

Abdülaziz ve II. Abdülhamit'in mezarları yer alıyor. Agusteion'dan sonra Mese Caddesi'nin üzerinde yer alan ikinci meydan olan **Konstantin Meydanı**'na halen **Çemberlitaş** bekçilik yapar. Bizans Dönemi'nde forumların ortasına Roma geleneğinin devamı olarak, imparator adına sütunlar dikilirdi. Konstantin Meydanı, İstanbul'u başkent yapan İmparator Konstantin tarafından yaptırılmış, diğer meydanlar gibi burası da heykeller ve anıtlarla bezenmişti. Bunların arasında yer alan tunç heykeller, Latin istilası sırasında eritilerek yok edilmiştir. Çemberlitaş'ın üzerinde de Konstantin'in heykeli bulunurdu. Ancak şiddetli bir fırtınada devrilmiş ve altında kalan pek çok kişiyi de öldürmüştür. Sütunun gövdesini oluşturan porfir taşlar ise zamanla çatladığından demir çemberler içine alınmış bu yüzden adı Çemberlitaş'a dönüşmüştür. Çemberlitaş'ın altında bir şapel bulunduğuna ve Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği haça ait parçaların burada yer aldığına inanılmaktaydı. Çemberlitaş da inanışa göre bu şapele girişi koruma altına

almak amacıyla inşa edilmişti. Bunu öğrenen pek çok kişi bu kutsal haça ulaşmak için kaçak tüneller açarak sütunun altına girmeye çalışmış ancak hiçbir başarılı olamamıştır.

Theodosius Meydanı'ndan sonra Mese Caddesi ikiye ayrılırdı. Bu yollardan birisi günümüzde Aksaray'a dönerek Yedikule ve Altıncapı'ya giderdi. Diğerisi ise günümüzde Edirnekapı olarak bilinen yola doğru devam ederdi. Tramvay hattını terk ederek Edirnekapı istikametinde devam ederseniz sırasıyla iki meydanı daha görebilirsiniz. Bunlardan ilki de Şehzadebaşı'nda bulunan **Philadelphion Meydanı**. Ancak bu meydanın varlığını gösteren hiçbir anıt günümüze ulaşmayı başaramamıştır.

Ziyaret edeceğimiz bir sonraki meydan ise "Kıztaşı" olarak bilinen "Markianos Sütunu"nun bulunduğu, Fatih Semti'nde İskenderpaşa Meydanı üzerinde yer alan **Amasterianon Meydanı**. Günümüzdeki adını kaidesinde yer alan kabartmalardan alan bu anıtla ilgili de halk arasında çok sayıda efsane anlatılır. Bunlardan birisi de Ayasofya'nın inşası için bu sütunu sırtında taşıyan ancak bir cinin kendisini kandırması yüzünden taşı buraya bırakan sonra da yerinden hareket ettiremeyen bir kız ile ilgili. Bir diğer efsaneye göre ise taşın bakire olmayan kadınların önünde eğilerek onları ifşa ettiğine inanılıyor. Gerçekte ise M.S. 455 yılında İmparator Markianos adına diktirilmiş bu sütunun üzerinde yer alan kabartmalar zafer tanrıçaları olan Nikeler. Bu yüzden büyük ihtimalle imparatorun zaferleriyle ya da ona iyi şans dilemeyle alakalı bir anıt. Üzerindeki bronz Markianos Heykeli de İstanbul'daki birçok anıtla birlikte 13.yüzyılda Avrupa'ya kaçırılmıştır.

Eminönü'nden Süleymaniye'ye Süleymaniye'den Eminönü'ne

Sirkeci'nin en önemli yapısı Sirkeci Gar Binası, Osmanlı'nın son dönemlerinde sayıları artan yabancı mimarlara ait eserlerden birisi ve yıllarca Osmanlı'nın Avrupa'ya açılan kapısı, Osmanlı'nın bu gizemli başkentini ve mistik doğuyu merak eden Avrupalıların da Asya'ya yapacakları yolculuklarında ilk adımları attıkları yer olmuş. Tarihi 1890 yılına kadar uzanan bu bina inşa edilirken İstanbul'un karakterine uygun özelliklere dikkat edilmiş, doğu ile batıyı birleştiren İstanbul gibi bu binada doğuya özgü mimari tarzlar ile batı mimarisinin öğelerini bir araya getirmeyi başarmıştır. Garda yer alan müzede Osmanlı demiryolları ve Sirkeci Garı ile ilgili eserler sergilenmektedir.

Eminönü'nde sizi ilk karşılayacak yapılardan bir diğeri ise merdivenlerinde güvercinlerin eksik olmadığı **Yeni Cami**. 1597'de başlanıp 1663 yılında yani tam 66 yılda bitirebilen bu

yüzden Osmanlı tarihinde en uzun sürede inşa edilen cami unvanını da elinde tutan Yeni Cami'nin özellikle çini ve sedeflerle bezenmiş mahfili görülmeye değer. Yeni Cami, külliye yapılarından birisinin İstanbul'un en eski ve en büyük çarşılarından olan **Mısır Çarşısı** olması ile de önemli. Her yönden dünyanın en önemli kentlerinden olan İstanbul'da Mısır'dan getirilen malların satıldığı ve önünde Mısır'dan gelen gemilerin durduğu Mısır Çarşısı günümüzde de barındırdığı her türlü baharat ve ürünlerle yerli ve yabancıların İstanbul'a geldiklerinde mutlaka uğradıkları bir alışveriş mekânı. İstanbul'un en turistik noktalarından olan Mısır Çarşısı bu özelliğiyle yüzlerce yıl öncesinde olduğu gibi hala farklı kültürlerin buluşma noktası.

İstanbul'un en güzel camilerinden olan Mimar Sinan eseri **Rüstem Paşa Camisi**'ni görmek için Haliç'ten uzaklaşarak dar sokakların arasına dalmanız gerekiyor. Yüksek bir platform üzerinde kurulduğu için İstanbul silüetine hâkim yapılardan birisi olan bu camiye yaptıran kişi Kanuni'nin sadrazamı ve damadı olan Rüstem Paşa. Aslında cimriliği ile ün yapmış olan Rüstem Paşa bu caminin yapımında ise hiçbir masraftan kaçınmamış ve içini 16.yüzyıl İznik çinilerinin en güzel örnekleri ile doldurmuştur. Bu yüzden caminin içi adeta bir çini müzesini andırıyor.

Bir sonraki ziyaret noktamız olan Süleymaniye'nin minareleri size yol gösterecek. Biraz yokuş çıktıktan sonra külliye'nin avlusunu çevreleyen duvarlarla karşılaşacaksınız. Bu duvarları da bir

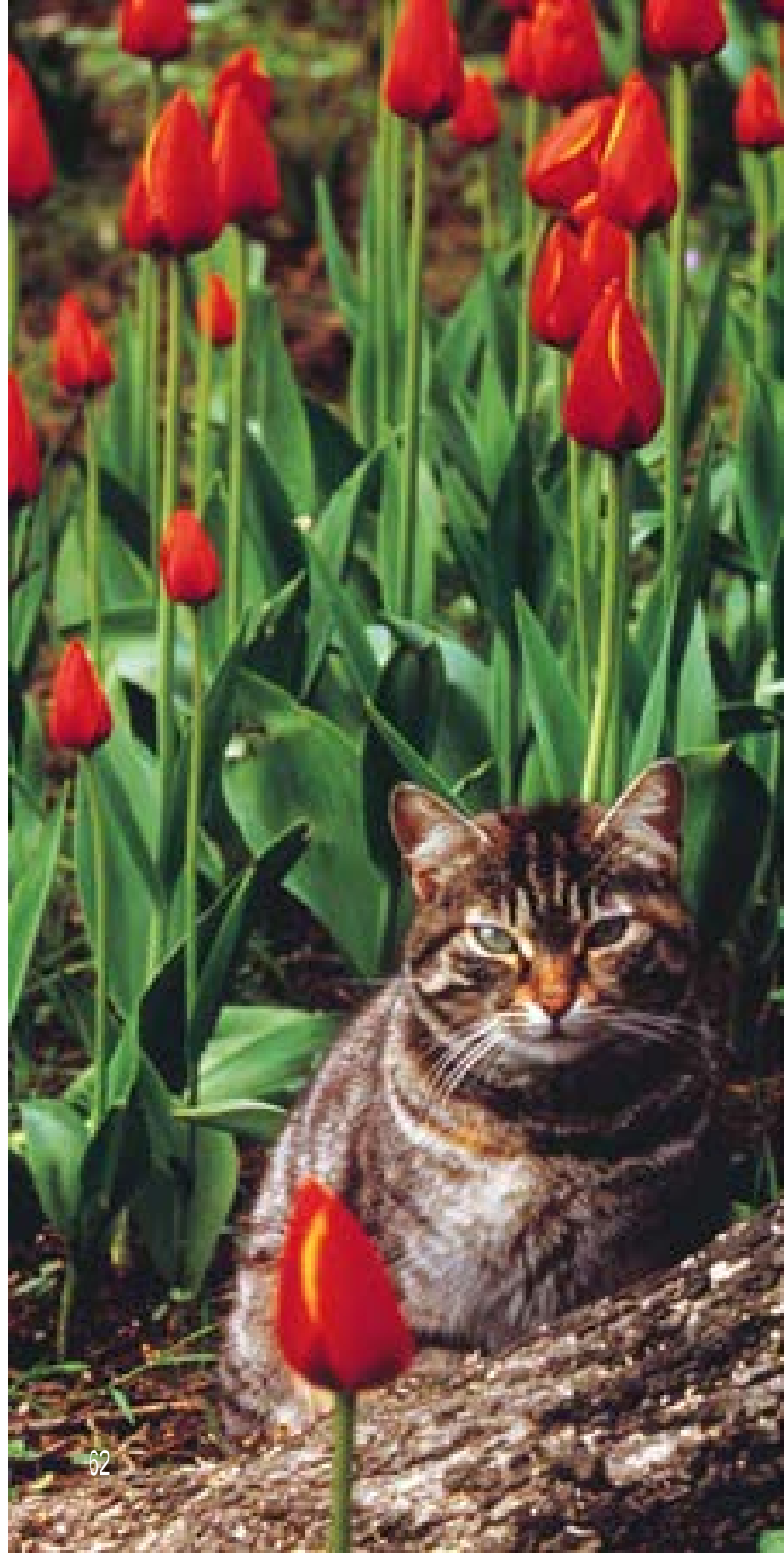
süre takip ederek cami ve türbelerin yer aldığı avluya girişi sağlayan kapılara ulaşabilmeniz mümkün olacak.

Tüm semte adını veren, İstanbul'un en anıtsal yapılarından olan Süleymaniye Camisi ve Külliyesi 1550/1557 yılları arasında Osmanlı'nın dahi mimarı, Mimar Sinan tarafından inşa edilmiştir. Adını aldığı "Muhteşem" lakaplı Kanuni Sultan Süleyman'ın şanına yakışır biçimde yapılan cami ve külliye binaları İstanbul'a hâkim yedi tepeden birisinin üzerine yerleştirilmiştir. Mimar Sinan'ın İstanbul'da inşa ettiği en anıtsal eser olmasının nedeni de kendisinin dünyanın en önemli mimarları arasında olmasına katkı sağlayan bu büyük sultanı yüceltmek olmalıdır. Mimar Sinan'ın "kalfalık eserim" dediği caminin görkemli boyutlarına rağmen genel olarak sade bir karakter de olması ise Kanuni'nin tutumuna bağlandığı gibi bazı araştırmacılar yapının mimari özelliklerini ortaya çıkartmak amacıyla Mimar Sinan tarafından bu şekilde tasarlandığını ileri sürmektedirler. Mihraptaki az sayıda çini dışında iç mekânına da sadelik hâkimdir.

Caminin esas ilgi çekici yönleri ise ne oranda keşfedebildiğinizle ilişkilidir. Örneğin, kafanızda soru işareti oluşturabilecek yüzyıllar boyunca sürekli depremlere sahne olmuş İstanbul'da bu anıtsal ve devasa yapının nasıl ayakta kalabildiği sorusuna burada cevap bulabilir, içeride 450 yıldır yanan yüzlerce kandile rağmen niye

hiç is izi görülmediğinin cevabını da öğrenebilir, içerideki mükemmel akustiğin nasıl sağlandığını kendiniz keşfedebilirsiniz. Bu soruların cevabının hepsi Mimar Sinan'ın dehasında gizli. İstanbul'da çok sık meydana gelen depremlerde yapının hasar görmemesi için caminin temelinde deprem dalgalarını emen ardıç ağaçları yerleştirmiştir. İçeride yanan yüzlerce kandil ve mumdan çıkan islerin duvarlara ve üst yapıya zarar verip kirletmemesi için de dâhiyane bir çözüm bulunmuştur. Cami öylesi bir planda inşa edilmiştir ki caminin içinde dolaşan hava akımı ile tüm bu isler giriş kapısı üzerinde yer alan is odasında toplanır. Bu islerden de daha sonra Osmanlı'nın padişah fermanlarının da yazıldığı mürekkepler olarak yararlanılırdı. Bir diğer deha göstergesi de caminin kubbesi. Kubbede kullanılan 255 çömlek ile hem içerideki ses akustiği mükemmelleştirilmiş hem de ısı yalıtımı sağlanmıştır. İstanbul'daki tüm sultan camileri gibi bu da çok minareli inşa edilmiştir. Eğer bir cami çok minareli ise ya sultan ya da sultan ailesinden biri tarafından yaptırılmış demektir.

Küllîye'nin diğer binaları oldukça geniş bir alanı kaplar ve her bir yapı birbirinden değerli ve estetik özellikler gösterir. Muhteşem lakaplı Kanuni Sultan Süleyman'ın türbesinin değerli taşlarla süslü kubbesi adeta yıldızlarla bezeli bir gecede gökyüzüne bakıyorsunuz hissi uyandırır, duvarları da en güzel İznik çinileriyle bezelidir.

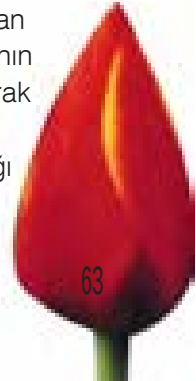

Avludaki diğer bir türbe Kanuni'nin eşi Hürrem Sultan'a aittir. Külliye'nin farklı derece ve çeşitte eğitimlerin verildiği dört medresesi vardır. Darüşşifası modern araştırma hastaneleri ve tıp fakülteleri anlayışında inşa edilmiştir. İki bölümü olan darüşşifanın bir bölümü eğitim, diğeri ise hastalara ayrılmıştır. Mimar Sinan'ın türbesi de külliyenin köşesinde tek başına yer alan sade bir yapıdır. Meydana getirdiği yüzlerce görkemli eserin her biri en görkemli biçimde inşa edilmişken bu büyük mimarın kendi türbesini bu şekilde inşa ettirmiş olmasını belki de mütevazı kişiliğinde aramak gerekir.

Dünyanın farklı noktalarında yetişen binlerce bitkinin bir arada görülebileceği, doğa meraklılarının mutlaka ziyaret etmesini tavsiye ettiğimiz bir saklı cennet olan **İstanbul Üniversitesi Botanik Bahçesi** Süleymaniye Camisi'nin ve İstanbul Müftülüğü'nün arkasında yer alıyor. Buraya kadar gelmişken gezmenizi tavsiye ederiz. Ancak özel izin almanız gerektiğini de hatırlatalım.

Caddeyi takip etmeye devam edin. Bir diğer büyük cadde olan ve Osmanlı Dönemi'nin ünlü eğlence merkezi Direklerarası'nın yer aldığı Şehzadebaşı Caddesi'ne çıktıktan sonra sağa dönerek cadde boyunca devam edin. Sağınızda ilk olarak 1720 tarihli **Damat İbrahim Paşa Külliyesi**'ni göreceksiniz. Külliyenin tüm yapıları bir avlu içerisine dizilmiş durumda.

Tüm caddeye adını veren bir diğer Mimar Sinan eseri **Şehzade Camisi** bu büyük Türk mimarının en önemli yapıtlarından. "Çıraklık Eserim" olarak nitelendirdiği bu yapıyı sonradan yapacağı diğer şaheserler için bir temel olarak kullandığı düşünülüyor. Kanuni'nin çok sevdiği

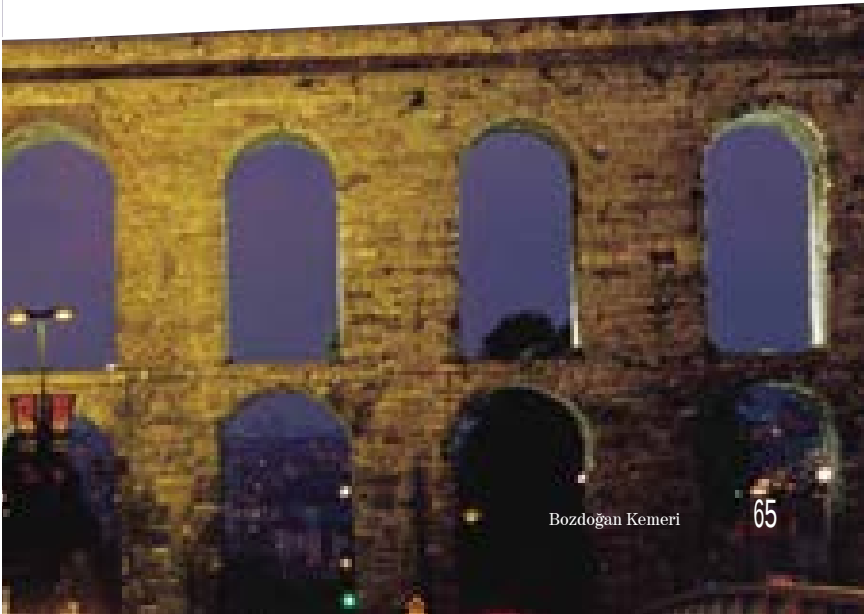
oğullarından olan ve henüz 22 yaşında iken ölen Şehzade Mehmet'in anısına yapılmış olan caminin avlusunda çinileriyle görülmeye değer türbeler de bulunuyor. Ancak İstanbul'daki tüm türbeler gibi buraya girmek de özel izinlerle ve ancak belli günler içinde mümkün.

Buradan aynı caddeyi takip ederek ilerlerseniz İstanbul'un ilk külliyelerinden olan **Fatih Sultan Mehmet Külliyesi** ile karşılaşacaksınız. Külliye ayrıca Osmanlı sultanları ve ailesi tarafından yaptırılan ve sultan camisi demek olan selâtin camilerinin de öncüsü. Merkezde caminin bulunduğu bunun etrafında medrese, imaret, darüşşifanın yer aldığı yapılar topluluğuna verilen bir ad olan külliyeler caminin ibadet işlevinin yanında eğitim, sağlık ve yardım hizmetleri gibi pek çok sosyal ve toplumsal faaliyetin de gerçekleştirildiği yerler. Fatih Külliyesi'nde İstanbul'un ilk üniversitesi olarak da gösterilen Akdeniz ve Karadeniz Medreseleri de bulunuyordu. Bizans Dönemi'nin sonlarına doğru eski görkemini tamamen kaybeden İstanbul'u tekrar dünyanın en güzel kenti haline getirmek ve Osmanlı İmparatorluğu'na layık bir başkent yapmak için çalışan Fatih'in en önemli faaliyetlerinden birisi

de bu külliye'nin inşası olmuştur. İstanbul'un tepelerinden birisi üzerinde inşa edilen külliye'nin yer aldığı konum Bizans Dönemi'nde de önemli. Bir zamanlar Havariyun Kilisesi'nin bulunduğu bu yer Bizans imparatorlarının da mezarlarının bulunduğu kutsal bir mekân. Bu kilisenin kalıntıları üzerinde inşa edilen cami ve diğer binalar depremde zarar gördükleri için sonraki yıllarda tamiratlar geçirerek günümüze gelebilmişlerdir. Külliye'deki en güzel yapılardan birisi iç kısmının altın ve gümüş işlemelerle bezendiği türbesi.

Ancak Fatih Külliyesi'ne gitmez Şehzade Camisi'nin yanından tekrar sağa dönerseniz karşınıza uzun yıllar İstanbul'a su getirmek üzere hizmet eden **Bozdoğan Su Kemer**i çıkacak. Kilometrelerce mesafeden İstanbul'a su getiren kemerin Bizans Dönemi'nde olduğu gibi farklı Osmanlı İmparatorları tarafından da sürekli olarak tamir edilmesi ve eklemeler yapılması gerekmiş. Bu yolu takip ettiğinizde İstanbul'un bozası ile ün yapan semti Vefa'ya ulaşacaksınız. Tarihi Vefa Bozacısı da Bozdoğan Kemer'i'nin ve Vefa Lisesi'nin yakınlarında. Kış aylarında tercih edilen bir içecek olsa da yazın da gelseniz bu çok ünlü bozanın tadına mutlaka bakın.

Aynı güzergâh üzerinde görebileceğiniz bir diğer önemli Bizans Dönemi yapısı ise günümüzdeki adı Zeyrek Camisi olan **Pantokrator Manastırı Kilisesi**. Görkemli bir yapı olduğundan ve yüksek bir tepeye inşa edildiğinden kolayca görebileceğinizi tahmin ediyoruz. Ayasofya'dan sonra İstanbul'da günümüze gelebilmiş en büyük Bizans yapısıdır. Bu bölge genelde Bizans'ın son dönem eserlerinin görüldüğü bir yer. Bu kilise de yine Bizans'ın son dönemlerine tarihlendiriliyor. Bir diğer özelliği de tek bir dönemde değil farklı Bizans İmparator ve İmparatoriçelerince farklı zamanlarda yaptırılan bölümlerden oluşuyor olması.

Vefa'ya geldiğiniz günler ayın 1'ine denk geldiyse bir anahtar olarak **Meryem Ana Ayazması**'na gidin. Anahtarlar bu kilisenin ayazmasında yapacağınız dilek açısından önemli. Anahtarlarını bir ay boyunca saklamayı başaranların dileklerinin gerçekleştiğine inanılıyor.

Bu güzergâh sonunda da yine Haliç'e gelinir. Atatürk Köprüsü'nün yanından Haliç'in eşliğinde yürüyerek yürüyüşünüze başladığınız yere tekrar dönebilir ve Mısır Çarşısı'nın çevresinde Türkiye'nin farklı yörelerinin lezzetlerini sunan lokantalarda karnınızı doyurabilirsiniz.

Dinlerin Kesişme Noktası: Haliç Boyunca Balat ve Fener

Günümüzün Haliç'i Bizans'ta altın boynuz olarak isimlendiriliyordu. Bir efsaneye göre Zeus tarafından ineğe çevrilen İo boynuz darbeleriyle oluşturmuştur Haliç'i. Bu ismi almasının bir diğer nedeni olarak da bir zamanlar Haliç'te çok sayıda olan ve parlayan pulları tüm denizi yakamozlu bir hale sokan palamut balıkları gösteriliyor. Gerçi altın rengine bürünmesi için balıklara da ihtiyaç yok. Gün doğumunda ve batımında sulara düşen güneş ışınları yetiyor bu manzara için.

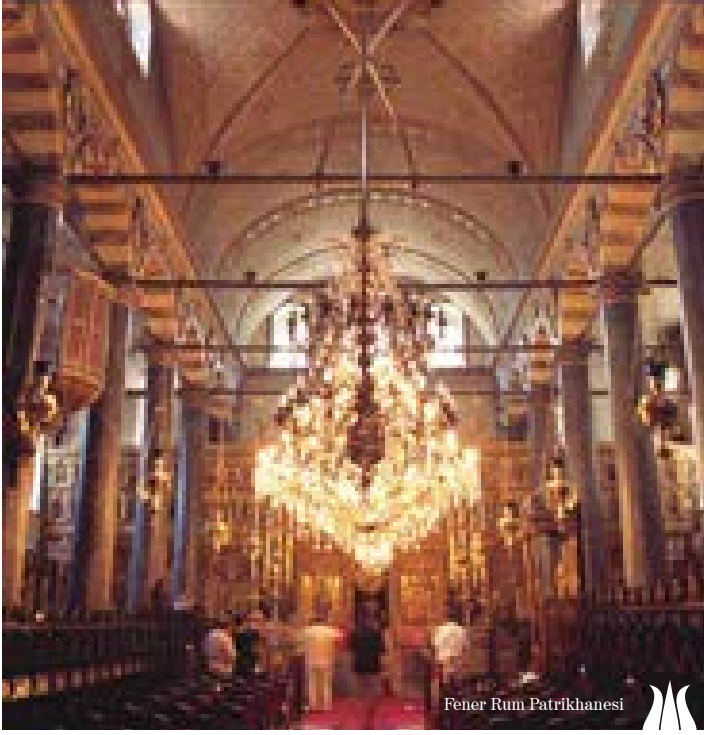

Haliç, Osmanlı'nın en tartışmalı dönemlerinden birisi olan Lale Devri'nin de en fazla yaşandığı yer. Bu dönemde Haliç'te saltanat kayıkları dolaşırken, Haliç kıyılarına da görkemli köşkler ve konaklar yaptırılmış ve her yer döneme ismini veren rengârenk lalelerle bezenmişti. Ne yazık ki ne bu köşkler, ne de lale bahçeleri günümüze gelebilmiştir. Ancak Haliç'e hâkim Bizans ve Osmanlı Dönemi'nde inşa edilmiş üç farklı dine ait yapıların yan yana semtin tepelerini süslediğini hatırlatalım.

Günümüzde Haliç'i en fazla yaşayan ve Haliç ile adeta özdeşleşmiş semtler ise Balat ve Fener. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u fethetmesinin ardından kentte yaşayan Hristiyan ve Musevi ahalinin dinlerinin gereklerini rahatça yerine getirebilmeleri için kendilerine özgürlükler tanımıştır. Osmanlı hoşgörüsünün güzel bir örneği olan bu uygulama ile fetihten önce kentte yaşayan Hristiyanlar kentten ayrılmadan varlıklarını devam ettirmişlerdir. Hristiyanların yanına birkaç yıl sonra İspanya'dan kovulan ve Osmanlı dışında hiçbir devletin kucak açmadığı Museviler de buraya yerleşmiştir. Böylece Balat ve Fener İstanbul'un azınlık merkezi haline gelmiştir. Burada camiler, kiliseler ve sinagoglar yan yana görülebilmekte ve dinlerin kardeşliği ilkesinin en güzel örneklerini sunmaktadır.

Balat, Osmanlı döneminde Musevilerin en fazla yerleştikleri ve imar faaliyetleri gerçekleştirdikleri yerlerdendir ve günümüzde dahi faaliyetlerini devam ettiren sinagoglara ev sahipliği yapar. İspanya'dan kovularak Fatih döneminde Osmanlı'ya sığınan Museviler genel olarak Balat ve çevresine yerleştirilmişlerdir. Osmanlı'nın bu hoşgörüsünün ardından da İstanbul'a gelen

Musevilerin yerleştikleri yer hep burası olmuştur. 1940'larda Balat'taki Musevilerin çoğu İsrail'e göç etmişse de halen yaşamlarını burada devam ettirenler var. Dinlerinin gereklerini yerine getirebildikleri sinagoglardan ikisi de Vodina Caddesi üzerinde ve ilk göreceğiniz yer de **Çana Sinagogu**. Aynı cadde üzerinde yer alan **Ahrida Sinagogu**'nu inşa edenler İspanya'dan kadırgalarla İstanbul'a gelenler değil, Makedonya'dan gelip buraya yerleşen Museviler olmasına rağmen sinagogun şeklinin gemiye benzetilmesi o günlerin anısının yaşatılmak istenmesine bağlıyor. Bir başka sinagog olan ve bu caddeyi kesen Düriye Sokak'ta bulunan **Yanbol Sinagogu**'nu inşa edenler ise Bulgaristan'dan İstanbul'a göç eden Museviler. Haliç'in hemen kenarında mimarisiyle dikkat çeken **Or-Ahayim Hastanesi** de 1896 yılında bir Musevi hastanesi olarak inşa edilmiştir.

Haliç Müzeleri

Haliç'in camiler, kiliseler ve sinagoglar ile donatılmış yakasını gezdikten sonra karşı kıyıya geçerek müzeler ve kültür merkezlerini ziyaret etmek isteyebilirsiniz. Bu yerlerin kısa bir listesi şu şekilde:

Miniatürk: Türkiye'nin çeşitli yerlerinde mevcut ve Antik Çağ'dan Osmanlı'ya kadar olan dönemlerden seçilmiş en önemli anıtların 1/25 ölçeğinde maketlerinin sergilendiği Miniatürk, Haliç'in uç kısımlarında kurulmuş durumdadır.

Rahmi Koç Müzesi: Bir sanayi müzesi olan Rahmi Koç Müzesi'nde denizaltılardan, gemi ve uçaklara kadar binlerce obje sergilenmektedir.

Özellikle özel koleksiyonlardan çıkma klasik otomobil koleksiyonu ile İstanbul'un mutlaka görülmesi gereken müzelerinden birisidir.

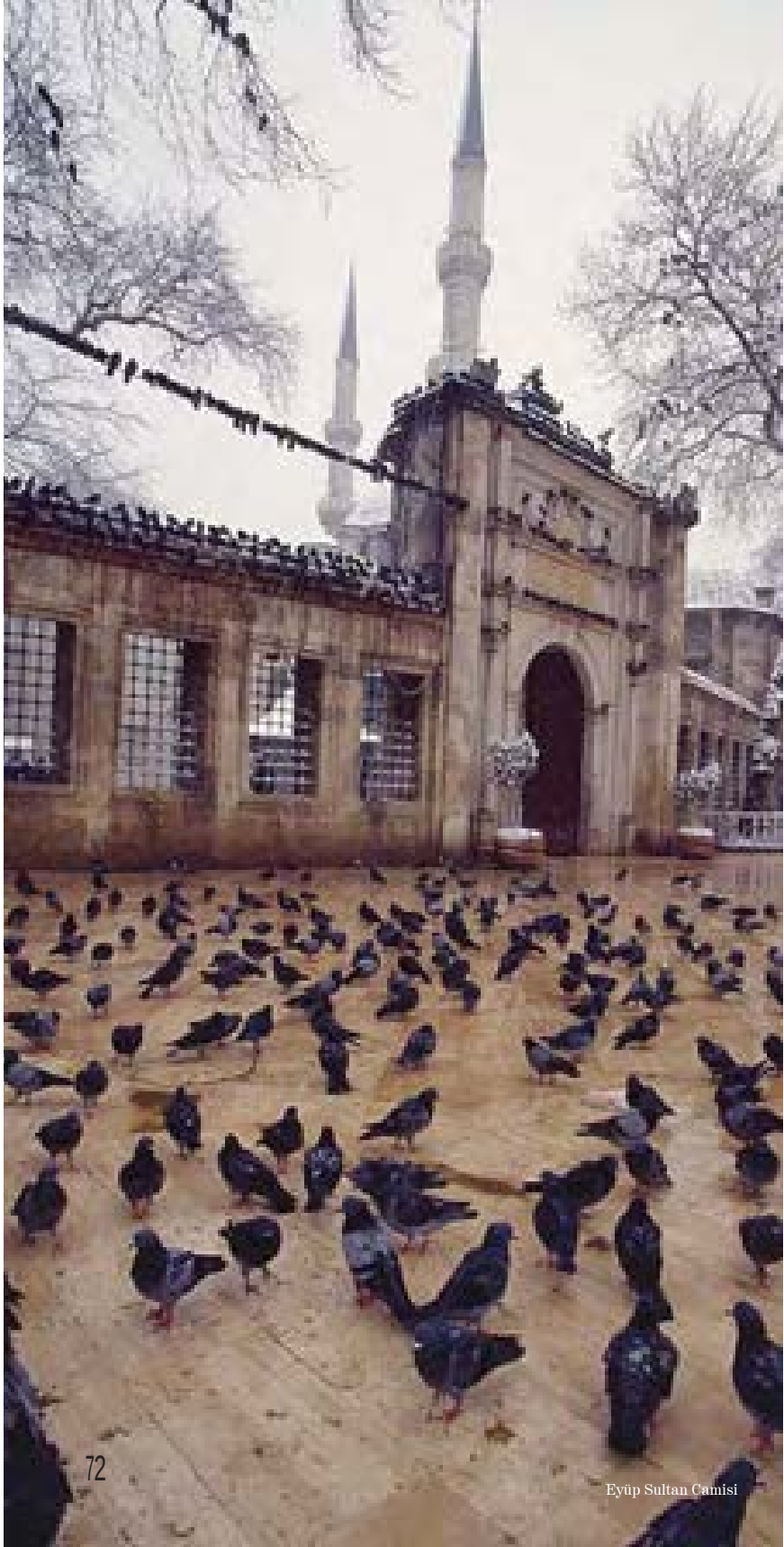
Santral İstanbul: Haliç'te ve Miniatürk ile yakın bir konumda bulunan Santral İstanbul, 1911 yılında kurulan bir elektrik santralinden dönüştürülmüş bir kültür merkezi. İstanbul'un elektriği 1952'ye kadar buradan karşılanmış. Karşı kıyıya elektrik götürebilmesi için de denizin altına kablolar döşenmesi gerekmiştir. İçinde Çağdaş Sanatlar Müzesi, Enerji Müzesi, atölyeler, konser salonları ile kafe ve restoranlar bulunuyor.

İstanbul'un En Kutsal Mekânı: Eyüp

Eyüp, İstanbul kara surlarının dışında kalır. İslam dini açısından büyük değer verilen kişilere ait mezar ve türbeler ile camilerin bulunduğu bir yer olması dolayısıyla Müslümanlar için İstanbul'daki en kutsal mekandır ve dini ziyaret yerlerinin en fazla olduğu semttir. Eyüp'ün kutsal bir yer olarak ön plana çıkması yüzlerce yıl öncesine gidiyor. Bizans Dönemi'nde de burada manastırlar, kiliseler inşa edilmiş ancak bunların hiçbirisi günümüze gelememiştir. Bunun nedeni de tarihi boyunca defalarca farklı milletler tarafından kuşatılan İstanbul'un sur dışında kalan bu yapılarının her kuşatmada tahrip edilmiş olması. Eyüp'ün yeni baştan imar edilmesi ise Osmanlılar zamanında gerçekleşmiş ve günümüzdeki görünümüne kavuşmuştur.

Eyüp'e surlar tarafından girerek bir gezi yaparsanız ilk olarak Defterdar Caddesi üzerinde yer alan **Defterdar Mahmut Efendi Camisi**'ni ziyaret edebilirsiniz. Her dinin sembolü olan yapılarda, bu dinin bir simgesine yer

verilir. Nasıl kilisenin çan kulesinde haç varsa, İslamiyet'in sembolü minarenin tepesinde de hilal vardır. Ancak bu caminin minaresine hilal yerine aydınlanmanın ve ilerlemenin en iyi yazmak ve okumakla olacağının bir göstergesi olarak. hokka ve kalem konulmuş. Depremlerle yok olan bu hokka ve kalem yakın zamanlarda tekrar minarenin üzerine yerleştirildi.

Caminin üzerinde yer aldığı Defterdar Caddesi'ni takip ederseniz sağda Haliç kıyısında göreceğiniz kırmızı renkli bir bina olan **Feshane**, Osmanlı ordusunun kıyafetlerinin ve feslerin üretilmesi için 1835 yılında kurulmuş Osmanlı'nın en eski fabrikalarından. Uzun bir süre fabrika olarak kullanılan feshane günümüzde ise sergi ve konferans salonu olarak hizmet veriyor. Ramazan günlerinde ise çeşitli eğlencelerin düzenlendiği bir mekana dönüşüyor. Burada Osmanlı padişahlarının boğazı geçerken kullandıkları, hükümdarlara has saltanat kayıklarına da binmek mümkün.

Feshane'nin karşısında Belediye Binası'nın yanında Eyüp'ün ilk müzesi olan **Nezih Eldem Şehir Müzesi**'ni göreceksiniz. 1884 tarihinde askeri rüşdiye olarak inşa edilmiş olan binada yer alan müzede Eyüp tarihçesi ile ilgili belgeler sergileniyor. Müzenin hemen arkasında ise **Cezeri Kasım Camisi** var. Aynı isimli bir diğer cami de Divanyolu'nda Cağaloğlu Hamamı'nın karşısında yer alıyor.

Zal Mahmut Paşa Külliyesi aynı güzergâhı takip ettiğinizde karşınıza çıkacak Mimar Sinan'a ait olan bir yapı. İçeride Eyüp'ün el yapımı oyuncaklarının hala geleneksel yöntemlerle imal edildiği atölyeleri görebilmeniz mümkün.

Eyüp Oyuncakçıları: Eyüp günümüzde dahi okula başlayacak ya da sünnet olacak çocukların getirildiği bir yer. Bu sayede çocukların hayatta daha başarılı olacağı ve sıkıntılardan kurtulacakları yönünde bir inanış yıllardan beri devam ediyor. Buraya her yıl gelen binlerce çocuk da henüz 17. yüzyılda Eyüp'te bir oyuncak sektörünün oluşmasını sağlamıştır. Osmanlı Sarayı'nda şehzadeler için de yapılan bu oyuncaklar günümüzde de yıllarca öncesinde ne şekilde üretiliyorlarsa aynı biçimde üretilerek pazarlanıyorlar. Eyüp gezinizin hatırası olarak bir tane edinmenizi tavsiye ederiz.

Semte ismini de veren **Eyüp Sultan Türbesi ve Camisi** İstanbul'un kutsal mekânları arasında en ünlüsü. Hz. Muhammed'in dostlarından olan Eyüp Ensari, İstanbul'un Araplar tarafından 674-678 yılları arasındaki ilk kuşatmasında burada ölmüş ve mezarı da buraya yapılmıştır. İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet, Eyüp Ensari'nin mezarını buldurarak ilk önce bir türbe ardından türbenin yanına bir cami ve İstanbul'un ilk külliyesini inşa ettirmiştir. Bu külliye sayesinde zaman içinde Eyüp semti yavaş yavaş şekillenmiş, Fatih'ten sonra gelen padişahlar da Eyüp'te sürekli olarak imar faaliyetlerinde bulunarak Eyüp'ün gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Bu yüzden Osmanlı mimarisine ait birçok eseri burada yan yana görebilmeniz mümkün. Eyüp, sürekli olarak kutsal sayıldığından Osmanlı'da hem halktan kişiler hem de ünlü pek çok kişi ebedi istirahatgah yeri olarak Eyüp'ü tercih etmişlerdir. Bu yüzden Eyüp'ün dikkat çekici ve buraya mistik bir hava veren diğer bir özelliği de bazıları sanat eseri niteliğinde işlenmiş mezar taşları ile bezeli mezarlıklarının fazlalığı.

Eyüp Mezarlığı'nın oldukça ilerisinde özel araçlarla ya da teleferikle gidebileceğiniz, en güzel Haliç ve Eyüp manzaralarının izlenebileceği **Pierre Loti Kahvesi** yer alır.

1850-1923 yıllarında yaşamış ünlü bir Fransız yazar olan Pierre Loti, seyahatleri sırasında çok etkilendiği İstanbul'a yerleşmiştir. Bu kahve de yazarın çok sevdiği ve sürekli olarak geldiği bir yerdir. Kim bilir belki buradan İstanbul'a bakarken hayali aşkı Aziyade'yi düşlemiş, belki de adını haykırmıştır karşı kıyılara. Pierre Loti ile kahve o kadar özdeşleşmiştir ki zamanla onun adıyla anılmaya başlanmıştır. Eyüp'te yaptığınız keyifli bir yolculuğu bir bardak çayla sonlandırıp hem İstanbul ve Haliç'i hem de Eyüp'ü seyredebileceğiniz bu kahvede hediyelik eşyalardan da satın alabilirsiniz.

Geçit Vermez Surlar Boyunca İstanbul

Büyüsü ve çekiciliği, sayıları onları bulan kavimler için İstanbul'u ele geçirmeyi dayanılmaz bir arzu haline getirmiş ancak 1453 yılına kadar İstanbul'u kuşatan surlar bu sayısız düşmana başarıyla karşı koymuştur. Denilebilirki Bizans'ın 1000 yıl boyunca yaşamını devam ettirmesi Orta Çağ'ın en görkemli örneği olan bu surlar sayesinde.

Konstantin Dönemi'nde sadece günümüz Sultanahmet ve çevresini yani tarihi yarımada'nın ucunu sınırlandıran surlar kentin giderek büyümesi nedeniyle artan nüfusa yeterli gelmemiş kent kurulduktan sadece 120 yıl sonra 415 yılında İmparator Theodosius Dönemi'nin surları inşa edilmiştir. Günümüzde Haliç'ten Marmara Denizi'ne kadar izleyebileceğiniz bu surlar büyük oranda Theodosius Dönemi'nin izlerini taşısa da her dönemde yenilenmesi

gerekmiştir. Bununla birlikte surların en sağlam bölümü de buradadır. Zira diğer yerler deniz kıyısında olduğundan çok güçlü bir savunma hattına da gerek görülmemiştir.

İşte İstanbul'un farklı noktalarını keşfedebileceğiniz bir diğer güzergâhı, binlerce yılın ve savaşların tanıdığı olan ve Haliç'ten Marmara'ya kadar uzanan surlar boyunca takip edebilirsiniz.

İstanbul surlarının en sağlam kısmı Marmara Denizi'nden Haliç'e kadar uzanan kara surları. Marmara Denizi zaten önemli bir savunma imkânı sağladığından deniz kenarındaki kısımlarda surların çok sağlam yapılmasına gerek görülmemiştir. Kara surları ise sürekli saldırıya maruz kaldığından mümkün olan en sağlam ve güçlü biçimde yapılmaları gerekmiştir. Surlar boyunca yapacağınız bir gezide özellikle Bizans Dönemi'nin oldukça önemli ve güzel eserlerini sırasıyla görebilirsiniz.

Gezimize Haliç ile surların birleştği noktadan başlıyoruz. İlk ziyaret edeceğimiz yapı ise **Atik Mustafa Paşa Camisi**. Eskiden bir kilise olduğu bilinmekle birlikte eski adı ve tarihçesinin belirlenmesinde sorunlar var. Bir görüşe göre 5. yüzyılda havariler Petrus ve Markus adına inşa ettirilmiş bir kilise. Bir diğer görüş ise bu yapının 9.yüzyılda yaptırılan Hagia Tekla Kilisesi olduğu yönünde.

Surların iyi korunmuş bir kısmında görebileceğiniz ve surların arasında sıkışmış gibi duran, Bizans imparatorluk saraylarının ayakta kalabilmiş tek örneği olması dolayısıyla da sanat tarihi içerisinde oldukça önemli yeri olan Blakhernai Saraylarını oluşturan yapılardan **Tekfur Sarayı** üç kattan oluşuyor. Burada 5. yüzyıldan itibaren inşa edilen yapılar yer almasına rağmen Bizans İmparatorlarının Büyük Saray'ı terk ederek Blakhernai'yi tercih etmeleri ve sürekli oturmaya başlamaları 12.yüzyılı bulmuştur. Osmanlı Dönemi'nde de cam üretim atölyesi ve hatta zürafa ahır gibi çok farklı ve ilginç işlevler üstlenmiş bir yer olarak dikkat çekmektedir.

Bizans resim sanatının en güzel örneklerinin görülebileceği **Kariye Müzesi** ziyaret edebileceğiniz bir sonraki Bizans anıtı. Kariye adını şehir dışı anlamına gelen ve 5.yüzyıl surlarının yapılmasından önce kalma bir isim olan "khora" dan alıyor. Bir süre cami olarak da kullanılmasına rağmen içindeki muhteşem mozaik ve freskolar tahrip edilmemiş sadece üzerleri kireçle kapatılmıştır. Bu sanat şaheserleri 1900'lü yılların ortalarında tesadüfen keşfedilmişler ve ardından yapılan restorasyon çalışmaları ile tamamen

ortaya çıkartılmışlardır. Kilise 12.yüzyıla, fresko ve mozaikler ise 14.yüzyıla ait. Bizans sanatının Avrupa'da yaşanan Rönesans'tan önce sanat konusunda ulaştığı yetkinliği bu örneklerde görebilmek mümkün. Tüm dünyadaki Bizans sanatının en güzel örnekleri olan bu resimlerde işlenen konuların birçoğu da İncil'den alınma ve Hz. Meryem ile Hz. İsa'nın hayatlarını anlatıyor. Naos'un giriş kapısı üzerinde ise kiliseyi şimdiki haline getiren Theodoros Metokhites'in kiliseyi İsa'ya sunum sahnesi bulunuyor ve kilisedeki İncil dışı nadir sahnelerden birisi. Benzer bir sahneye Ayasofya'da da rastlamak mümkün.

Surlarda yer alan kapıların en önemlilerinden birisi Edirne Kapı. Edirne Kapı'nın hemen yanında ise Mimar Sinan'ın en abidevi eserlerinden olan **Mihrimah Sultan Camisi** yer alır. İstanbul'un pek çok yerinde Mimar Sinan tarafından adına binalar inşa ettirilmiş olan Mihrimah Sultan, Kanuni Sultan Süleyman'ın kızıdır. Yüksek bir platform üzerine inşa edilmiş olduğundan çok uzaklardan dahi kendini belli eder. İçeride aydınlık bir mekân elde edilmek istendiği için camide çok sayıda pencere açılmıştır.

Belgrad Kapı'yı da geçip Marmara'ya doğru giderek yaklaştığınızda bu surların en ünlü yeri olan **Yedikule Hisarı** ile karşılaşacaksınız. Bizans Dönemi'nde surlardaki 55 kapıdan en görkemlisi olan ve zaferden dönen imparator ve orduların altından geçtiği Altın Kapı'nın yer aldığı surların bu bölümü, Fatih Sultan Mehmet tarafından eklenen kulelerle hem son şeklini hem de ismini almıştır. Bizans Dönemi'ndeki Altın Kapı ismi ise İmparatorların geçtiği bu kapının tüm cephesini kaplayan yıldızlardan dolayı verilmiştir.

Osmanlı Dönemi'nde mevcut iki kulesine eklenen beş kule ile birlikte bir iç kale haline getirilen bu bölüm bazen depo, bazen hazine binası, bazen de hapishane olarak kullanılmıştır. Görünümü itibarıyla beş köşeli bir yıldız andıran hisarın, Osmanlı tarihinde önemli yerleri olan kişilerin de mahkûm edildiği zindanları günümüzde ziyarete açıktır. Bahçesinde aralarında top güllerinin de yer aldığı çeşitli eserler de sergileniyor ve yaz aylarında konserler düzenleniyor.

Eğer surlar boyunca takip ettiğiniz bu yolun sonunda yorulmadıysanız Marmara Denizi kıyısı boyunca uzanan caddeyi izleyip **Yenikapı**'ya gidin. Burada yapılan arkeolojik kazılar İstanbul tarihinin 8.000 yılına ışık tutar nitelikte eserlerin bulunmasını sağlamıştır. Özellikle Yenikapı Batıkları olarak adlandırılan tekneler ve limana ait buluntular Bizans ve Osmanlı Dönemi hakkında yeni bilgileri ortaya koyması açısından önemlidir. I. Theodosius Dönemi'nde 4. yüzyılın sonlarında inşa ettirilen ve 14. yüzyıla kadar da kullanımı devam eden **Theodosius Limanı** da Yenikapı'da. Burada ortaya çıkartılan bir diğer önemli buluntu da Konstantin Dönemi'nin sınırlarını belirleyen surların kalıntıları. Yine Bizans Dönemi'nin en eski liman yerleşimlerinden olan **Elefterion**'un kalıntıları da buradaki kazılarda ortaya çıkartıldı. Bu yüzden İstanbul'un Bizans geçmişi öğrenmek isteyenlerin Yenikapı'yı mutlaka ziyaret etmesini öneriyoruz.

İstanbul'un Diğer Yakası: Bizans ve Osmanlı'nın Ticari Limanı Galata ve Çevresi Karaköy'den Beyoğlu'na

Depremler, yangınlar yüzlerce kez yok etmiştir bir bölümünü ancak küllerinden doğan anka kuşu gibi eskisinden daha güzel olarak her seferinde yeniden hayat bulmuştur İstanbul. Ve İstanbul'un en çok yıkılan yok olan ve her seferinde tekrar canlanan yerlerinin belki de başında gelir Galata ve Beyoğlu.

Galata ya da günümüzdeki adıyla Karaköy ve çevresi Haliç ile Karadeniz Boğazı'nın çevrelediği bir yarımada biçimindedir ve tarihi boyunca İstanbul'un ticari limanı olarak hizmet vermiştir. Bizans ve Osmanlı dönemlerinde bölgenin en önemli limanı olması dolayısıyla İstanbul'da ticari faaliyetlerin en fazla yoğunlaştığı yer de burası olmuştur. İstanbul'un kulesi ile ünlü Galata Senti'nde yerleşen Cenevizliler Bizans Dönemi'nde Avrupa ile ticari ilişkileri yürüten en önemli ulus olarak İstanbul'da koloniler meydana getirmiştir. Bu İtalyan kökenli devlet dışında İranlılar, Mısırlılar, Suriyeliler, Türkler ve Avrupa ülkelerinden gelen tüccarlar İstanbul'un farklı bölgelerinde getirdikleri mallarını burada pazarlamışlardır.

Osmanlı Dönemi'nde de ticari önemi devam eden Galata ve çevresinde çok sayıda han inşa edilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda açılan ilk elçilikler de Galata ve çevresinde yer almaktaydı ve meyhaneleri ile İstanbul'un eğlence merkeziydi. 19.yüzyılın sonlarında ise Osmanlı'nın yeni yeni tanışmaya başladığı bankaların toplanma yeri olan Galata, imparatorluğun finans

Galata Kulesi

merkezi ve günümüzdeki anlamıyla borsanın kalbi haline gelmiştir. İçinde bulunduğumuz yüzyılın başlarına kadar da bu özelliğini devam ettirmişse de finans merkezleri yavaş yavaş Levent ve Maslak'a taşındığından beri bu yönüyle önemini kaybetmeye başlamıştır.

Karaköy'ün en güzel yönü de İstanbul'un güzelliğini farklı bir bakış açısıyla görmeniz çünkü karşısı İstanbul'un kalbi tarihi yarımada. Sultanahmet'te iken karşı kıyılar çok dikkat çekmez. Ancak Karaköy'den tarihi yarımada'nın görünüşü muhteşemdir. Özellikle gün batımında kızıla çalan gökyüzünün altında oluşan gölgeler sırasıyla Sultanahmet'i, Ayasofya'yı, Topkapı Sarayı'nı örtmeye başlar. Ardından Osmanlı imparatorlarının kentin en yüksek tepelerine inşa ettikleri camilerin, kubbe ve minarelerin silüetlere dönüştüğü bir ufuk çizgisi meydana gelir ve karşınıza İstanbul'un en güzel, en romantik görüntülerinden birisi çıkar.

Tarihi Yarımada ve Galata'yı günümüzde iki köprü bağlıyor. Bunlar Galata Köprüsü ve Atatürk Köprüsü. Haliç üzerinde Rönesans Dönemi'nin

dâhi sanatçı ve bilim adamı Leonardo da Vinci de bir köprü yapmak için bir proje meydana getirse de bu hayata geçirilememiş. Bu büyük ressam kendi döneminde Osmanlı padişahı olan II. Beyazıt'a yazdığı mektupta bu köprüden bahsetmiş ancak anlaşıldığı üzere bu arzusunu yerine getirememiştir.

İstanbul'un farklı yerlerinde kendilerine ait mahalleler kuran ve ibadethaneler açan Musevilerin İstanbul'da 500 yıldan daha uzun süredir devam eden tarihlerini anlatan **500. Yıl Türk Musevileri Müzesi**, Galata Köprüsü'nün hemen karşısındaki Perçemli Sokak'ta bulunan Zülfaris Sinagogu'nda kısa bir süre önce açıldı. İçeride Türkiye'de ve özellikle İstanbul'da yerleşen Museviler'in anılarını yaşatan belgeler, kıyafetler ve çeşitli eşyalar sergileniyor. Müzenin önünde yer alan ve "Yükselen Ateş" adını taşıyan anıt ise aralarında Çanakkale ve Kurtuluş Savaşı'nın da olduğu çeşitli savaşlarda yaşamını yitiren Musevi Türklerin anısına yapılmıştır.

Kemankeş Caddesi üzerindeki **Yeraltı Camisi** ziyaret etmenizi tavsiye ettiğimiz bir diğer dini yapı. Bizans için çok önemli olan Haliç, savaş zamanlarında biri Galata'da diğeri de Sarayburnu'nda bulunan hisarlara bağlanan devasa zincirlerle kapatılarak savaş gemilerinin buraya girmesi engellenirdi. Çünkü Haliç kısımdaki surlar oldukça zayıftı ve buradan yapılacak bir saldırı ile İstanbul'un ele geçirilmesi çok kolay olabilirdi. Yeraltı Camisi işte bu zincirin Galata'da bağlandığı hisarın mahzeninin olduğu yerdedir. Günümüzde basamaklarla inilerek girilen bu yapı, caminin inşa edilmesinden önce de cephanelik olarak kullanılmış ancak burada bulunan mezarların İslam dini açısından önemli şahsiyetlere ait olduğuna inanıldığı için 1756 yılında bir cami inşa ettirilmiştir.

Beyoğlu'nun Galata Limanı ile ilişkisi hiçbir zaman kesintiye uğramamıştır. Ancak buraya ulaşmak için çok dik yokuşları çıkma zorunluluğu ilk önce merdivenlerin inşasına neden olmuş, 1876 yılında ise Karaköy-Beyoğlu arasında bir tünel açılmıştır. Bu tünel günümüzde de mevcuttur ve dünyanın en kısa ve en eski metrolarındandır. Galata'dan Beyoğlu'na metroyu kullanmadan etrafı dolaşarak çıkmayı düşünenlerin, dik yamaçlarda nefesleri tıkanıldığında yardımına yetişen Kamondo

Merdiveni, 19.yüzyılda İstanbul'un zengin ailelerinden birisi olan ve Galata'daki birçok başka eserin de banisi Kamondolar tarafından inşa ettirilmiştir. Bir kavuşup bir ayrılan helezonik şekillerinden olsa gerek aşk merdivenleri olarak da anılıyor.

Karaköy'ün bir diğer özelliği de İstanbul'un tarihinde önemli yerleri olan Cenevizlilerin izlerini takip edebileceğiniz eserleri görebilecek olmanız. Bunlardan doğal olarak en önemlisi ise **Galata Kulesi**. Galata'nın simgesi haline gelmiş ve İstanbul'un farklı noktalarında görülebilen bu kule İstanbul'un Avrupa ile ticaretini gerek Bizans gerekse de Osmanlı dönemlerinde sağlayan Cenevizlilerin kolonilerini kurdukları Galata'daki yadigârlarından biri. Galata bölgesini çevreleyen surların baş kulesi olarak 1348 yılında inşa ettirilen kule Osmanlılar Dönemi'nde de kullanılmaya devam edilmiş, bazen depo bazen de hapishane olarak hizmet vererek günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Galata sık sık yangınların çıktığı bir yerdi ve bazen tüm bir mahalle bu yangınlarda yok olurdu. Bu yüzden Galata Kulesi bir süreliğine yangın kulesi haline dahi getirilmişti. İstanbul'un

hemen her yerinden görüldüğü gibi kuleyi ziyaret eder ve küçük bir ücret karşılığında Cenevizlilerin uzaktan gelen gemileri ve düşmanlarını gözlediği kulenin tepesine çıkarsanız siz de İstanbul'un her köşesini bunun yanında her iki boğazı ve adaların süslediği Marmara Denizi'ni en güzel biçimde izleyebilirsiniz.

Eğlencenin ve Yaşamın Merkezi: Beyoğlu

Osmanlılar devrinde Galata Limanı'nın yakınlarından uzaklaşan ve Galata surlarının içinden çıkan Avrupalı tüccarlar ve ardından gelen elçiler sayesinde Beyoğlu ve çevresi bir Avrupa kenti gibi imar edilmiş ve zamanla çok farklı milletlerden insanların bir araya geldiği kozmopolit bir yerleşim haline gelmiştir. Yerleşimin Bizanslılar, elçiler ve denizle gelen yabancılar tarafından kullanılan adı Pera'dır. Bu kelime "öteki" anlamına gelir ki İstanbul'un dışına işaret eder. Şimdi İstanbul'un insan selinin merkezi olan bu yerin bir zamanlar bu şekilde uzak bir diyar olarak görülmesi de ilginç gerçekten. Beyoğlu adı ise burada ikamet eden bir Bizans prensi ya da Venedikli bir elçinin oğlundan dolayı verilmiş.

Beyoğlu ve civarında göreceğiniz Avrupalı tarzdaki konakların büyük bölümü burada yerleşen Avrupalı tüccar ve elçilerin inşa ettirdikleri binalardır. Sık sık çıkan yangınlara karşı bir tedbir olarak ahşap bina yapımının yasaklanması sebep olmuştur belki de böylesine güzel ve günümüze gelebilen yapıların ortaya çıkmasına.

Bir zamanlar Galata surlarının dışında yer alan Beyoğlu, surların yıkılması ile diğer yollarla bağlanmış ve önemi de giderek artmıştır. Osmanlıların erken zamanlarında dahi burada eğlence mekânlarının bulunduğu ve denize açılmadan önce denizcilerin burada eğlendikleri bilinmektedir. Günümüzde de eğlence mekanlarının yanında sanat galerileri, sinema ve tiyatroları, canlı müzik yapan mekânları, konser

salonları ile aynı zamanda kültürel etkinliklerin de merkezidir. Bazıları sandalyelerini caddenin yanında uzanan sokağa atmış kafelerde, bazıları cadde üzerinde müzik yapan müzisyenlerin sesi kalabalığın gürültüsünde bir kaybolur bir duyulur bazen müzikler birbirine karışır ve bir sokak orkestrası meydana getirir. Bazen de bu sokaklar bir sergi alanına dönüşür.

İstiklal Caddesi

İstiklal Caddesi

İstanbul'un en canlı, en hareketli yeri hiç şüphesiz İstiklal Caddesi. Her gün binlerce insan bu caddeyi doldurur. İnsan selini bazen kesintiye uğratan tek şey de nostaljik tramvaylardır. Caddenin her iki yanında ünlü markaların yer aldığı mağazalar, keyifli sohbetlerin yapıldığı

kafe, bar ve lokantaların yer aldığı pasajlar, takı ve aksesuar alabileceğiniz dükkânlar ile sanat galerileri sıralanmış durumda. Pasajlar başta olmak üzere caddeye asıl kimliğini veren yapılardan birçoğu 20. yüzyılın başlarında yapılmış ve her biri bu dönem Avrupasında etkili olan Art Nouveau akımının etkilerini yansıtıyor. Galata ile birlikte Beyoğlu İstanbul'un Avrupa'ya açılan ve buradaki akımların en çabuk yaygınlaştığı yeri olduğundan Avrupa'nın modalarına çok kolay adapte olabilmış bir yer. Kimileri mask biçiminde kimileri yapıdan tamamen bağımsız olarak inşa edilmiş ve bu dönemin yapılarının cephelerini süsleyen heykeller dahi tek tek incelenmeyi hak edecek güzellikler sunuyorlar gelip geçenlere. Bizans ve Osmanlı dönemlerinde farklı ülkelerden gelen denizcilerin buluştuğu bu yer günümüzde de en popüler mekanlardan olduğundan İstiklal Caddesi'nin merkezine geldikçe kalabalık da artmaya başlar.

Tünel çıkışından itibaren bir güzergâh izleyecek olursak ilk ziyaret edebileceğiniz yer Galip Dede Caddesi üzerinde görebileceğiniz **Galata**

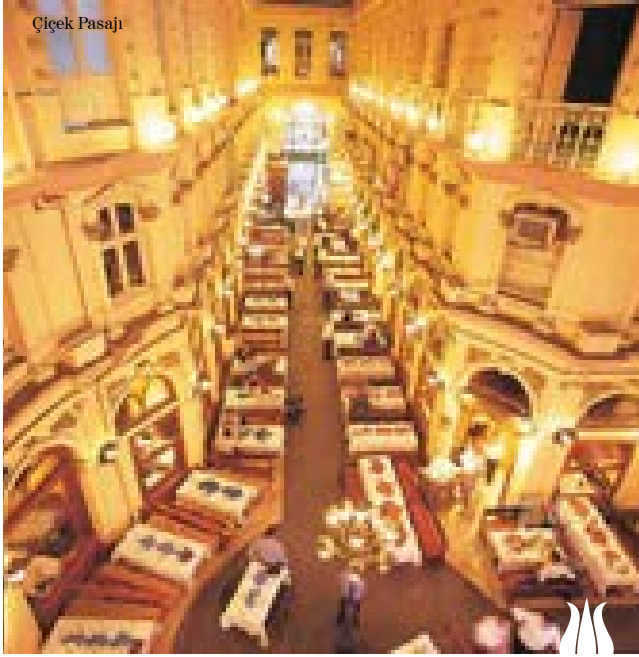
Mevlevihanesi ya da diğerk adıyla **Divan Edebiyatı Müzesi**. Öğretileri ve felsefesiyle tarihte önemli bir yer edinen Mevlana'nın torunlarından Mehmet Dede tarafından 1491 yılında inşa ettirilen Mevlevihane, yangınlar başta olmak üzere pek çok nedenle tahrip olmasına rağmen, farklı dönemlerde bir çok tamirat ve restorasyon geçirerek günümüze gelmeyi başarmıştır. Her ayın ilk ve son cumartesi günü sema yapılan ve müze olarak da kullanılan semahane, kendini mevleviliğe adanmış dervişlerin günlerini geçirdikleri derviş hücreleri, kütüphane ve türbeler gibi kısımlardan oluşmaktadır. Mevleviliği yakından tanımak isteyenlerin mutlaka ziyaret etmesini önerdiğimiz müzede mevlevi kültürüne ait eşyalar, Türk musiki aletleri ile el yazma eserleri görmeniz mümkün. Melevihane'nin önünde de **Galip Dede Türbesi** bulunuyor.

Osmanlı'da olduğu gibi günümüzde de Beyoğlu'nda başkonsolosluklar yan yana sıralanır. Bunların hepsi Osmanlı'nın son dönemlerinde inşa edilen yapılar. Başkent İstanbul'dan Ankara'ya taşınınca konsolosluklar da yer değiştirdiler ancak günümüzde farklı

amaçlarla kullanılan binaları burada kaldı.
Konsoloslukların bazılarının bahçesinde kilise ve şapeller var.

İstiklal Caddesi'nin kafe ve barları ile meşhur en önemli yerlerinden birisi de Asmalımescit Sokağı. Her zaman hareketli eğlence mekânlarının yanında İstanbul'un en eski oteli olan Pera Palas da burada. Otelin yakınlarında ziyaret edebileceğiniz **Pera Müzesi**'nde Osmanlı Dönemi'nin ünlü ressamlarının tabloları sergileniyor.

İstiklal Caddesi'nin en ünlü yeri, buluşmalarda adres olarak verilen Çiçek Pasajı, Galatasaray Lisesi'nin hemen karşısında. İçeride her yaştan kişinin oluşturduğu gruplar arasında derin sohbetlerin yaşandığı masalar göreceksiniz. Kafeleri ile ünlü Cezayir Sokağı'na gitmek için Galatasaray Lisesi'nin yanındaki yokuştan aşağıya inmeniz gerekiyor. İstiklal Caddesi'ni İstiklal Caddesi yapan şeylerden birisi belki de

en önemlisi pasajları. Çoğu 19. yüzyılda ya da 20. yüzyılın başlarında inşa edilmiş olan tarihi pasajlar birçok sürprizi de barındırıyor içinde. Bunların en ilgi çekicilerinden biri ise duvarında palyaço maskının görüldüğü Halep Pasajı. Bu palyaço maskı aslında binanın işlevi hakkında da bir ipucu veriyor. Burası eski bir sirk. Ünlü Beyoğlu Sineması da bu pasajda. İstanbul genel olarak Ortodoks Cemaati'nin yaygın olduğu bir yer. Taksim Meydanı'na yaklaştığınızda karşınıza çıkacak İstanbul'un en büyük kiliselerinden olan **Aya Triada** da bir Rum Ortodoks Kilisesi.

İstiklal Caddesi'nin sonu Taksim Meydanı. Adını İstanbul'a getirilen suların buradan dağıtılması yani taksim edilmesinden almış bu meydan İstanbul'un en kalabalık ve koşuşturması hiç durmayan yerlerinden.

İstiklal Caddesi'nin bir ucundan diğerine yürümek bu caddenin tam anlamıyla tadına vardığınız anlamına gelmez. Caddeye tekrar dönün bir kez daha sindirerek gezin, pasajlarını ziyaret edin, buradaki bar ve meyhanelerde oturun Türk mezeleriyle birlikte içkilerinizi yudumlayın.

Güneş battıktan ve cadde boydan boya ışıklarla bezendikten sonra bir kez daha dolaşın bu caddeyi. Kalabalık gündüz saatlerini aratmaz. Caddeden alınacak keyif ise daha başka gelir, barlardan yükselen fasıl sesleri ise kendinizi başka bir dünyada hissettirir.

Karaköy'den Ortaköy'e

Karaköy'den Ortaköy'e doğru olan bu gezi İstanbul Boğazı manzarası eşliğinde gerçekleşiyor ve en güzel İstanbul gezilerinden birisini meydana getiriyor.

Karaköy Vapur İskelesi'ni geçtikten sonra ilerlediğiniz Meclisi Mebusan Caddesi sizi İstanbul'un en bilindik yerlerinden Tophane'ye getirecek. Tophane adını henüz Fatih döneminde kurulmuş olan top döküm atölyelerinden alıyor. Bu atölyelerin yanında askeri binalar da burada yer alıyordu.

Karaköy'de denizin kenarında Türkiye'nin bu alandaki ilk müzesi olan ve sık sık sergilerin de düzenlendiği **İstanbul Modern Sanat Müzesi** bulunuyor. Müzenin kafesi Sultanahmet'in de içinde olduğu bir boğaz manzarasını

